

Tartalom

1. Nemzetközi kitekintés.....	2
1.1. A termékek és szolgáltatások együttes külkereskedelmi forgalmának alakulása a GDP szerinti elszámolás alapján.....	5
1.2. Külkereskedelmi termékforgalom	7
1.3. Szolgáltatás- külkereskedelem	9
2. A magyar külkereskedelem nemzetgazdasági vonatkozásai	12
3. Magyarország külkereskedelmi termékforgalma	13
3.1. A termékkivitel áruszerkezete	14
3.2. A termékb hozatal áruszerkezete.....	16
3.3. A külkereskedelmi termékforgalom relációs szerkezete	18
3.4. A külkereskedelmi termékforgalom egyenlege.....	20
3.5. Külkereskedelmi termékárak.....	21
3.6. A külkereskedelmi termékforgalom alakulása vállalati jellemzők szerint	25
4. Magyarország szolgáltatás- külkereskedelmi forgalma	28
4.1. A szolgáltatások külkereskedelme szolgáltatáscsoportok szerint	28
4.1.1. Turizmus	28
4.1.2. Szállítási szolgáltatások	30
4.1.3. Üzleti és kormányzati szolgáltatások.....	32
4.2. A szolgáltatás- külkereskedelem relációs szerkezete és vállalati jellemzők szerinti alakulása	34
Módszertani információk.....	39

Jelmagyarázat

Elérhetőségek

A kézirat zárásának időpontja: 2016. május 5.

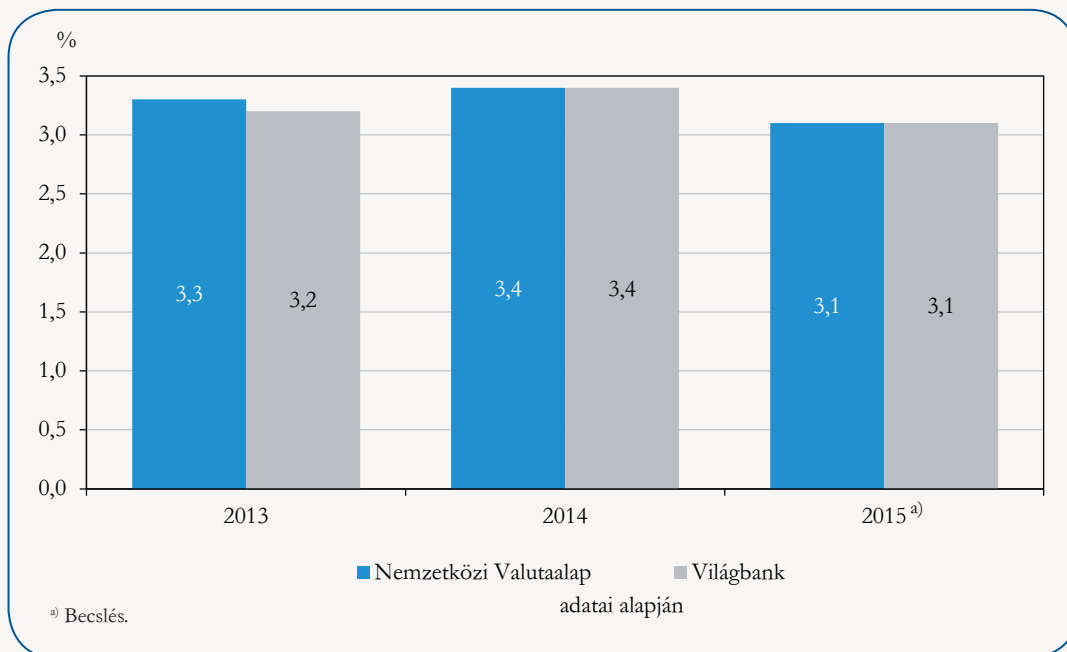
1. Nemzetközi kitekintés

Ebben a fejezetben a világban lezajló külkereskedelmi és világgazdasági folyamatokat elemezzük 2015-re a rendelkezésre álló (előzetes), az OECD, a Világbank és az Eurostat által publikált adatok alapján. Ennek keretei között elsősorban a világ – ezen belül főként az Európai Unió – jelentősebb gazdasági erővel bíró, illetve a fejlettségben hozzánk közelebb álló országainak külpiaci jellemzőit mutatjuk be. A külkereskedelem szerepe az egyes gazdaságok szempontjából egyre fontosabb, ugyanakkor a gazdasági életben betöltött súlya országoként jelentősen különbözik.

A **világgazdaság teljesítménye** 2015-ben 3,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit a Nemzetközi Valutaalap becslése szerint, míg 2014-ben a globális gazdaság GDP-je 3,4%-kal emelkedett. Ez a növekedés két ellentétes változás eredőjeként jött létre, a fejlett államok növekedése gyorsult, a felzárkózó és fejlődő országokat tömörítő csoporté lassult. A visszafogottabb bővülésben a nyersanyagok – ezen belül elsősorban a kőolaj – árváltozása mellett a kínai gazdaság lassuló növekedési üteme játszott meghatározó szerepet.

1. ábra

A globális GDP volumenváltozása
(az előző évhez képest)

Forrás: Nemzetközi Valutaalap World Economic Outlook adatbázisa, Világbank.

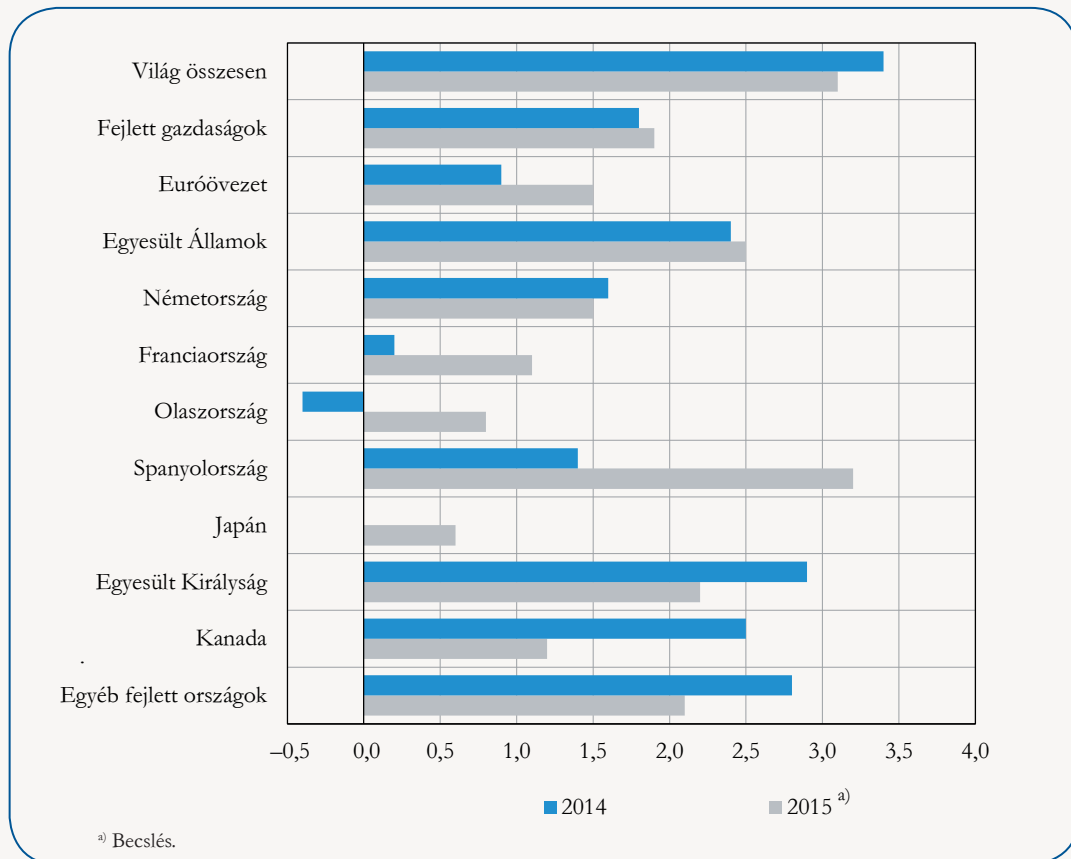
A **fejlett országok** teljesítménye több mint 10 éve elmarad a világgazdaság átlagától. 2014-ben a GDP 1,8, 2015-ben 1,9%-kal nőtt¹ az előző évhez viszonyítva.

2015-ben az **Egyesült Államok** gazdasági teljesítménye – 2014-hez közelien – 2,6, **Japán** gazdasági teljesítménye 0,6%-kal bővült az előző évhez képest. Előbbi esetében a növekedést elsősorban a háztartások fogyasztása és a beruházások okozták, kedvezőtlenül alakult viszont a külkereskedelem teljesítménye. Utóbbinál a növekedést visszafogta a magánszektor belső keresletének mérséklődése, a külkereskedelem teljesítménye ugyanakkor támogatta a gazdasági bővülést.

¹ *Forrás:* World Economic Outlook adatbázis, Nemzetközi Valutaalap.

2. ábra

A GDP volumenváltozása a fejlett országokban

Forrás: Nemzetközi Valutaalap World Economic Outlook adatbázisa, Világbank.

Az elmúlt években a fejlődő és felzárkózó országok jóval nagyobb mértékben járultak hozzá a világ-gazdasági növekedéshez, mint a fejlett országok, így részesedésük is nagyobb lett a globális termelésből. A **fejlődő és felzárkózó országok** együttes teljesítménye a globális átlagot meghaladó ütemben nőtt, 2015-ben 4,0%-kal. A nem fejlett országok közül a teljesítményt és a gazdasági súlyt tekintve kiemelkedik Brazília, Oroszország, India és Kína által alkotott BRIC-országcsoport.² Mindegyikük a világ tíz legnagyobb nemzetgazdasága közé tartozik.

A világ legnagyobb nemzetgazdaságának számító **Kína** gazdasági teljesítményének növekedése 2010 óta fokozatosan veszít a dinamikájából, a GDP volumene 2015-ben 6,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. (Ez a szoros globális gazdasági kapcsolatokon keresztül a világgazdaság növekedését is lassította.) A lassuló ütemű bővülésben szerepet játszik a kínai gazdaság átalakuló szerkezete: a növekedés hangsúlya az exportorientált iparról a belső fogyasztásra helyeződik át.

Kína után a világ második legnépesebb³ országának számító **India** gazdasági teljesítménye 2011-ben és 2012-ben lassuló ütemben emelkedett. A 2012. évi 4,9%-os növekedést követően a gazdaság bővülése dinamizálódott, és 2015-ben is – a 2014 évihez hasonlóan, – a GDP volumene 7,3%-kal nőtt a bázishoz képest. (A növekedési ütem meghaladta a régiós versenytársnak számító Kínáét.) A gyorsuló bővülésben szerepet játszott az ország monetáris környezetének javulása.

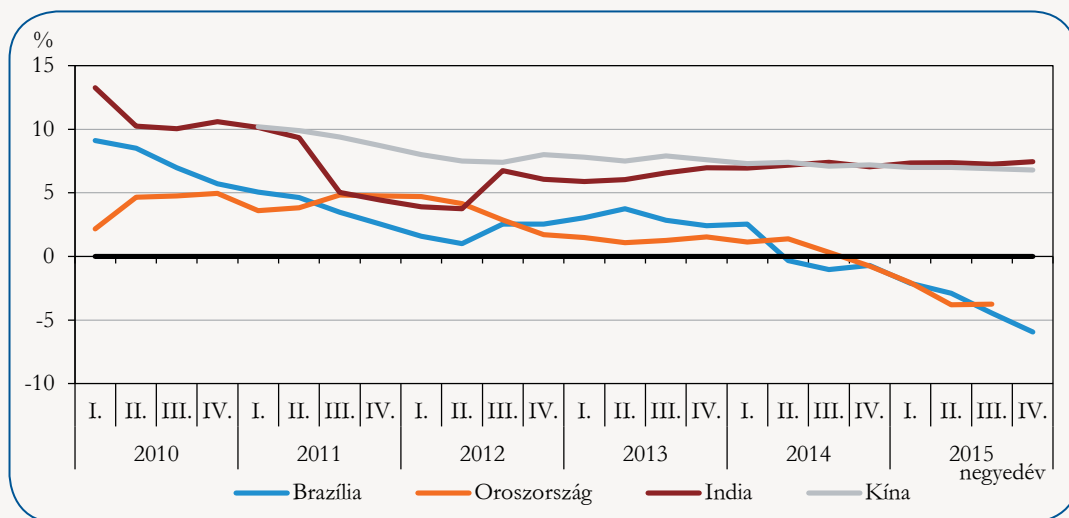
2015-ben a BRIC-országok közül a legrosszabb gazdasági teljesítményt **Brazília** nyújtotta, a GDP volumene 3,0%-kal csökkent az egy évvel előbbihez viszonyítva.

² A BRIC betűszó a csoportot alkotó négy ország, Brazília, Oroszország, India és Kína angol nevének kezdőbetűiből áll össze.

³ A 2012. évi évközi népesség Kínában 1,4 milliárd, Indiában 1,2 milliárd fő volt.

3. ábra

A GDP volumenváltozása a BRIC-országokban*
(az előző év azonos negyedéhez képest)

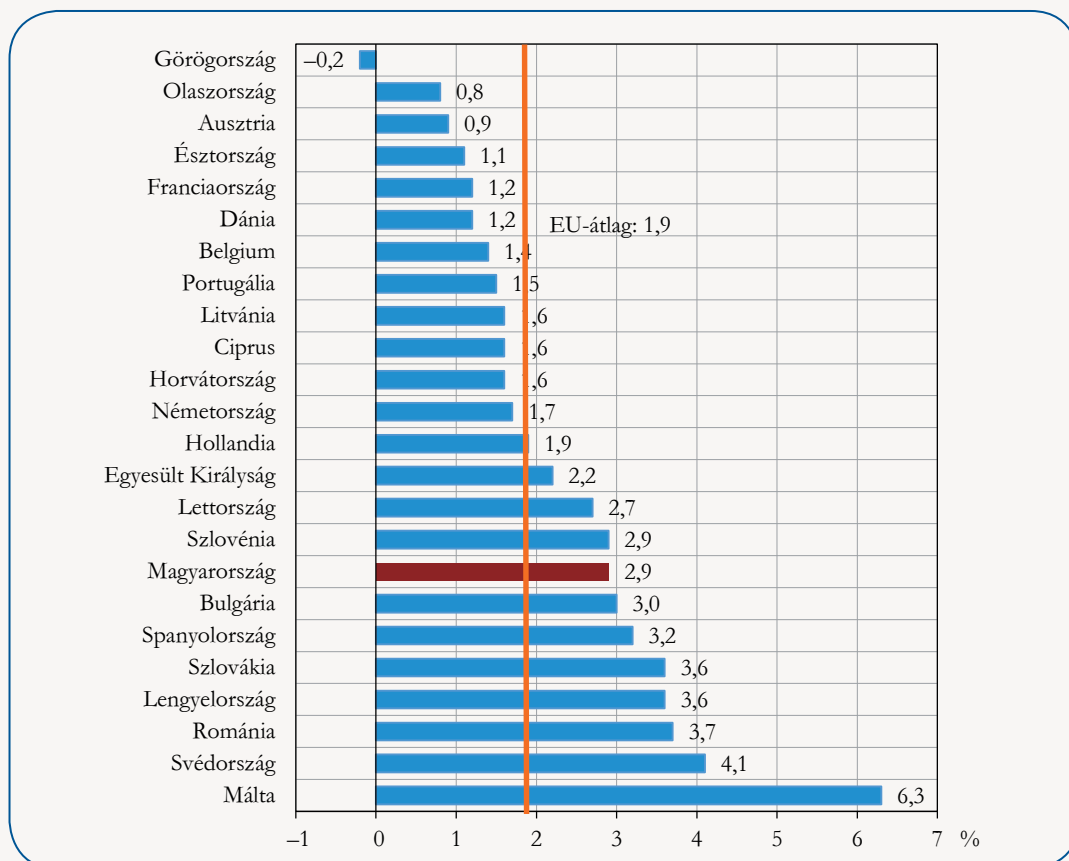
* Szezonálisan kiigazított adatok szerint.

Forrás: OECD.

2010 és 2015 között az **Európai Unió** (EU-28) gazdasági teljesítménye a fejlett országok átlagánál mérsékeltebb ütemben nőtt. Az uniós gazdaság – a 2012. évi recessziót követően – 2013-ban bővülésnek indult, és 2015-ben a teljesítmény 1,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

4. ábra

Az uniós tagállamok* gazdasági teljesítményének változása, 2015
(az előző évhez képest)

* Csehországra, Finnországra, Írországra és Luxemburgra vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

A tagországok döntő többségében a GDP volumene nőtt. Az uniós folyamatokat leginkább meghatározó nemzetgazdaságok közül Spanyolország (3,2) és az Egyesült Királyság (2,2) teljesítménye az uniós átlagot meghaladóan, Németorszáé (1,7), Franciaorszáé (1,2), valamint – háromévnnyi csökkenést követően – Olaszorszáé (0,8%) az átlagnál kisebb ütemben bővült. Ebben az öt tagállamban realizálódik az uniós teljesítmény több mint 70%-a. A tagországok közül a legnagyobb mértékben (6,3%) Máltán nőtt a GDP. A teljesítményváltozás rangsorában Svédország és Románia követte a szigetországot.

Litvánia csatlakozásával 2015. január elsején 19 tagúra bővült az eurózóna, bruttó hazai terméke 1,5%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

1.1. A termékek és szolgáltatások együttes külkereskedelmi forgalmának alakulása a GDP szerinti elszámolás alapján

2015-ben az egyes országok **exportvolumenének** (termék és szolgáltatás együtt, a GDP szerinti elszámolás alapján) alakulása vegyes képet mutatott. A nem európai országok közül az **Egyesült Államok** exportvolumen-növekedése a 2014. évi 3,4%-ról 1,1%-ra csökkent. **Kína** exportjának értéke⁴ a tavalyi 6%-os emelkedés után (mely növekedés az előzetes várakozásoktól jelentősen elmaradt) 2015-ben 2,5%-os csökkenést mutatott. **Japánban** a deficit csökkenése mellett az export volumene 2,7%-kal bővült, amiben a gyengülő jen is szerepet játszott.

2015-ben az **EU-28** tagállamainak exportvolumene 5,0%-kal nőtt, a legnagyobb mértékben Horvátorszáé (9,2), Magyarorszáé (8,4) és Izlandé (8,2%). A legnagyobb bővülést Írország (12,1%) érte el 2014-ben, 2015. évi adata jelenleg még nem elérhető. A 2014-ben szintén jól teljesítő Görögország (7,5) 2015-ben a legnagyobb csökkenést produkálta (-3,8%), többek közt a magas bázis miatt. A nagyobb európai uniós tagországok közül Németország exportja 5,4, Franciaorszáé 6,0, Olaszorszáé 4,3, Spanyolorszáé 5,4, az Egyesült Királysáé pedig 5,0%-kal emelkedett. Görögországon kívül még néhány uniós tagország exportvolumene csökkent ugyan 2014-hez képest, ennek mértéke mindössze 1% körüli.

Az **importvolumen változása** (termék és szolgáltatás együtt, a GDP szerinti elszámolás alapján) szintén jelentős különbségeket mutatott országonként. A nem európai országok közül az **Egyesült Államok** behozatala a 2014. évi 3,8%-os bővülés után 2015-ben 4,9%-kal emelkedett az előző évhez viszonyítva. **Kína** importjának értéke⁵ 2015-ben vesztett jelentőségéből és 14,2%-kal csökkent. **Japán** importja 0,2%-kal bővült, amit a nyersanyagár-csökkenés mellett a belső kereslet visszaesése is magyarázhat.

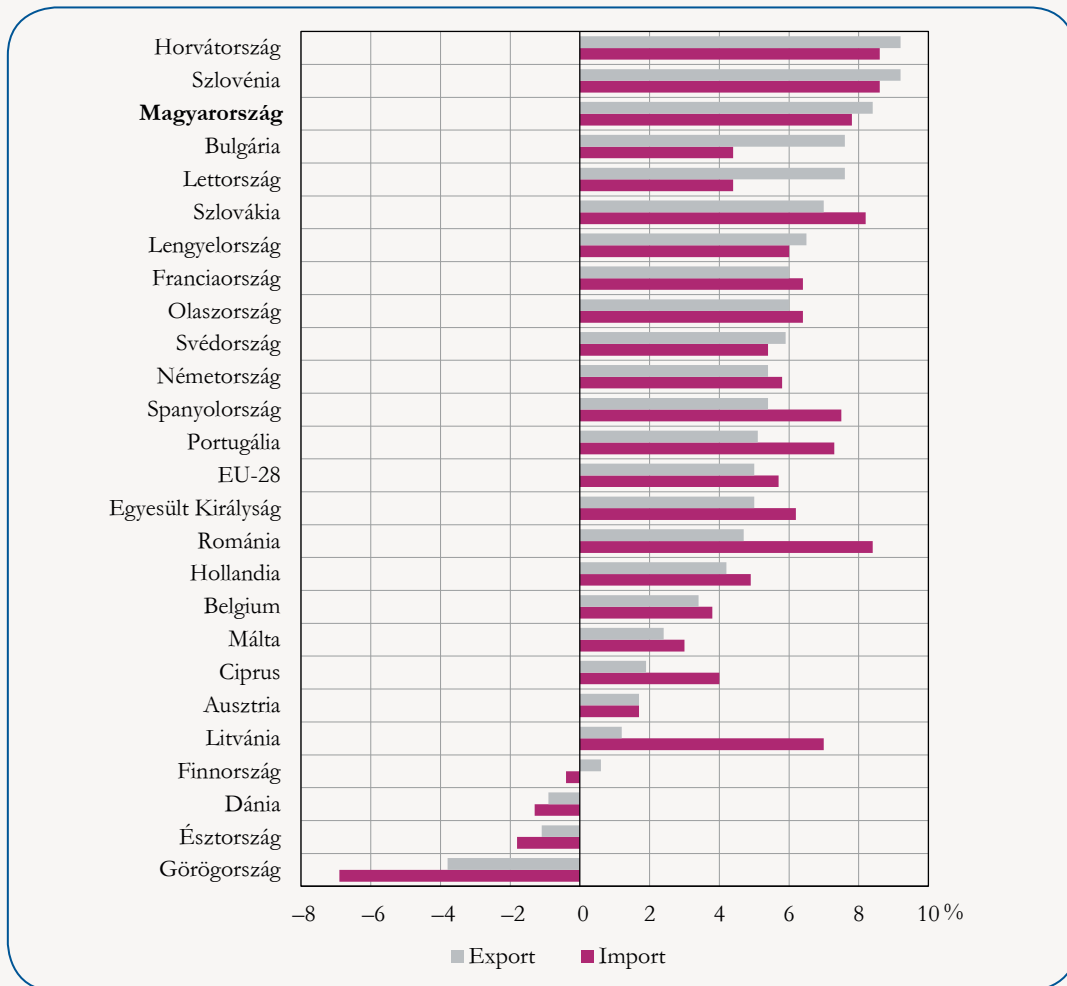
Az **EU-28** tagállamainak importja 5,7%-kal bővült, ezen belül – az exporthoz hasonlóan – számottevő (13,5%-os) növekedést – az előző évi kiemelkedő növekedést (9,8%) folytatva – Írország érte el, ezt a rangsorban Horvátország, Románia és Szlovákia behozatali volumenének bővülése követi: 8,6, 8,4, illetve 8,2%-os értékkel. A nagyobb uniós tagállamok közül Németország behozatala 5,8, Franciaorszáé 6,4, Olaszorszáé 6,0, Spanyolorszáé 7,5, az Egyesült Királysáé pedig 6,2%-kal emelkedett. Görögország a 2014. évi 7,7%-os bővülés után nagymértékű csökkenést produkált (-6,9%), de ez is javarészt a bázis hatásnak tulajdonítható. Néhány kisebb ország tekintetében figyelhetünk meg csökkenést, mint például Észtország, Dánia és Finnország: -1,8, -1,3 és -0,4% értékkel.

⁴ A volumenadat nem ismeretes.

⁵ A volumenadat nem ismeretes.

5. ábra

Az export- és az importvolumen változása az EU-28* tagállamaiban, 2015
(az előző évhez képest)

Forrás: Eurostat.

* Csehországra, Írországra és Luxemburgra vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

A külkereskedelem kapcsán fontos vizsgálni a külkereskedelmi egyenleget is, azaz azt, hogy egy ország mennyivel volt képes többet vagy kevesebbet exportálni, mint importálni. Amennyiben ezen mutató tartósan és jelentősen negatív, az az adott ország hitelállományának növekedéséhez vezethet.

Az 1. tábla néhány ország külkereskedelmi egyenlegét tartalmazza a GDP %-ában, 2014-ben és 2015-ben. Az országok többségében a külkereskedelem egyenlege a két év között nem változott jelentősen. Az **Egyesült Államok** 2015-ös mérlege ismételt passzívumot mutatott, $-2,6\%$ volt a 2014-es $-2,2\%$ után.

2015-ben az **EU-28** tagországainak összesített külkereskedelmi többlete a GDP-jük $3,3\%$ -a volt, ami kicsit nagyobb a 2014-ben mért $2,8\%$ -nál. Az európai uniós tagországok közül a legnagyobb GDP-arányos többlettel Luxemburg és Írország rendelkezett, de igen kedvező helyzetben van még Hollandia is. Az unió legnagyobb gazdasága, Németország a 2015-ös évet a 2014-esnél a GDP-hez viszonyítva nagyobb aktívummal zárta ($7,8\%$). A vizsgált időszakban jelentősen nőtt Szlovénia aktívuma, Ausztria többlete $3,8\%$ -ról $4,5\%$ -ra változott. Románia GDP-arányos egyenlege a 2014-ben mért passzívumot követően, 2015-ben is passzívumot mutatott. Magyarország aktívuma a 2014-es $7,3\%$ -ról 2015-re $8,6\%$ -ra nőtt.

1. tábla

**Külkereskedelmi mérleg a GDP %-ában
a kiemelt országokban és országcsoportokban**

Ország, országcsoport	2014	2015
Európai Unió (28 ország)	2,8	3,3
Euróövezet (19 ország)	3,7	4,4
Ausztria	3,8	4,5
Belgium	0,9	1,6
Bulgária	-0,9	1,4
Ciprus	0,7	-1,4
Dánia	6,1	6,3
Egyesült Királyság	-1,9	-1,9
Észtország	3,4	4,0
Finnország	-0,9	0,3
Franciaország	-1,8	-1,1
Görögország	-2,6	-0,2
Hollandia	11,4	11,2
Horvátország	2,0	2,7
Izland	6,2	7,0
Lengyelország	1,3	2,8
Lettország	-2,2	-1,6
Litvánia	1,9	-0,1
Luxemburg	32,4	36,2
Magyarország	7,3	8,6
Málta	7,7	6,9
Németország	6,7	7,8
Norvégia	9,2	5,8
Olaszország	2,9	3,2
Portugália	0,4	0,8
Románia	-0,3	-0,6
Spanyolország	2,5	2,5
Svédország	3,7	4,3
Szlovákia	3,6	2,4
Szlovénia	7,9	9,4
Egyesült Államok	-2,2	-2,6

Forrás: Eurostat.

1.2. Külkereskedelmi termékforgalom

A világkereskedelmi folyamatok alakulása

2015-ben a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) előzetes adatai⁶ szerint a világ termék-külkereskedelmének **volumene 2,8%-kal emelkedett**. Ez a növekedési ütem pontosan megegyezik az egy évvel korábbival, így 2015 a negyedik olyan év volt, ahol a mutató 3% alatt maradt. A volumenemelkedés mértéke – a pénzügyi válságot megelőző évek 5%-ot meghaladó átlagos termék-külkereskedelmi bővüléséhez képest – mérsékeltnek mondható.

A világ **régióihoz képest** Európa kifejezetten erős évet zárt a pénzügyi válságot követő időszak meglehetősen gyenge teljesítményéhez viszonyítva. A globális import volumenbővüléséhez kontinensünk 59%-kal járult hozzá, az exportemelkedés esetén ez az arány 44%-os. Ennek háttérében elsősorban az

⁶ Forrás: WTO Trade growth to remain subdued in 2016 as uncertainties weigh on global demand, utolsó letöltés: 2016. április 12.

EU-tagországok közötti kereskedelem élénkülése állt. Csökkent viszont Ázsia növekedési katalizátorszepe, e kontinens az elmúlt évekhez viszonyítva lényegesen kisebb mértékben részesedett a globális külkereskedelem volumenbővüléséből (főként a kínai gazdaság lassuló növekedése miatt). Az összimport volumenemelkedését tekintve Észak-Amerika volt a második legfontosabb régió 2015-ben, az exportja viszont az előző évi szinten stagnált. A további országcsoportok (Közép- és Dél-Amerika, Afrika, Közel-Kelet, Ausztrália) negatívan befolyásolták a globális import alakulását, míg az export emelkedésében csekély volt a részesedésük.

Az enyhe globális volumenbővülést nem kísérte az árukereskedelem értékelkedése. A 2014-ben mért 19 ezer milliárd dolláros szinthez képest a világkereskedelem **értéke** 2015-ben mindössze 16,5 ezer milliárd dollárt tett ki, a **csökkenés 13%-os** volt. Az érték- és volumenadatok közötti jelentős eltérés hátterében elsősorban a devizaárfolyamok változása (különösen a dollár felértékelődése), valamint a kőolaj és egyéb energiahordozók árának hanyatlása állt.

Az Európai Unió termék-külkereskedelmi folyamatainak alakulása

2015-ben az Európai Unió tagállamainak a **világ többi országával** folytatott külkereskedelmét vizsgálva mindkét forgalmi irányban **mérsékelt növekedést** tapasztalhattunk.⁷ Az export 1791 milliárd eurót tett ki, amely 5,1%-os bővülést jelent az előző évhez képest. Az import 2,0%-os emelkedéssel 1727 milliárd eurós szinten zárt. Az EU-28 csoport külkereskedelmi mérlege – így az elmúlt három év legmagasabb többletét elérve – 64,2 milliárd eurós aktívumot mutatott.

Az unió külkereskedelmi **partnerszerkezetére** alapvetően a stabilitás jellemző. 2015-ben az EU tíz legfontosabb partnerországát ugyanazok az államok alkották, mint 2014-ben, sorrendjük azonban némileg eltért. Elsősorban Oroszország esetén látható jelentős változás, ugyanis mindkét forgalmi irányban több mint negyedével csökkent a kereskedelem értéke az előző évi adatokhoz képest. A nagymértékű visszaesés hátterében elsősorban az energiahordozók világpiaci árának meredek csökkenése, a rubel árfolyamának jelentős romlása és a külkereskedelmet korlátozó intézkedések (az EU gazdasági szankciói és az orosz embargó) álltak. Az előbbi folyamat jelentős hanyatlást okozott a Norvégiával folytatott külkereskedelem esetében is. Ezzel szemben tovább növelte külkereskedelmi részesedését Kína, főként az Európai Unióba tartó exportjának 16%-os értékelkedésével. Az unió legfontosabb partnerei közül az Egyesült Államokkal lebonyolított forgalom nőtt a legnagyobb mértékben; a mindkét irányú 19%-os bővülés révén az amerikai ország részesedése – 2014-hez hasonlóan – 2015-ben is emelkedett az EU külkereskedelmében.

2. tábla

Az Európai Unió tíz legfontosabb külkereskedelmi partnere

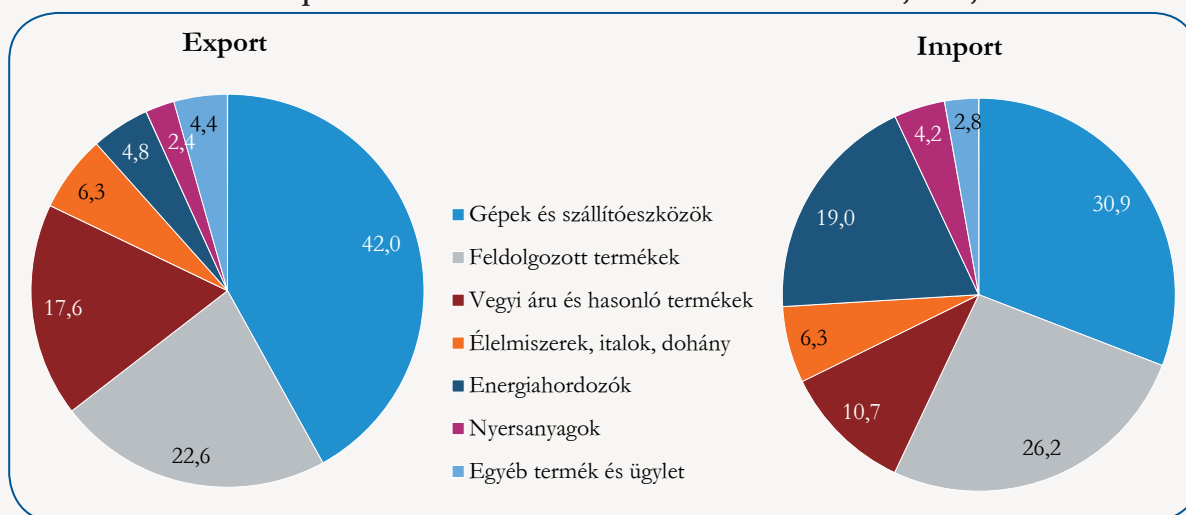
Ország	Export			Import		
	2015, milliárd euró	értékinde x 2014= 100,0%	2015, részesedés, %	2015, milliárd euró	értékinde x 2014= 100,0%	2015, részesedés, %
Egyesült Államok	370,9	119,0	20,7	248,1	118,6	14,4
Kína	170,4	103,5	9,5	350,4	116,0	20,3
Svájc	150,8	107,5	8,4	102,3	106,0	5,9
Oroszország	73,9	71,6	4,1	135,7	74,4	7,9
Törökország	79,1	105,8	4,4	61,6	113,3	3,6
Norvégia	48,9	97,4	2,7	74,3	87,3	4,3
Japán	56,5	106,1	3,2	59,7	105,6	3,5
Dél-Korea	47,9	110,9	2,7	42,3	109,2	2,5
India	38,1	107,0	2,1	39,4	106,2	2,3
Brazília	34,6	93,7	1,9	31,1	99,6	1,8
Extra-EU összesen	1 790,7	105,1	100,0	1 726,5	102,0	100,0

⁷ Forrás: Eurostat-adatbázis, utolsó letöltés: 2016. április. 4.

2015-ben az Európai Unió külkereskedelmében a legjelentősebb **árufőcsoport** a gépek és szállítóeszközök voltak, az exportban 42, az importforgalomban 31%-os arányt elérve. Ezt követte a feldolgozott termékek csoportja, a behozatalban 26, a kivitelben 23%-os részesedéssel. Az EU-ba érkező import közel egyötödét az energiahordozók adták, az exportban ez a tétel 5% alatt maradt. Az élelmiszerek, italok és dohány áruféjezet mindkét forgalmi irányban egyaránt 6,3%-os arányt képviselt. Az előző évhez képest a legjelentősebb változás az energiahordozókkal való kereskedelem értékének látványos visszaesése volt. Az importforgalomban 26, az exportban 22%-kal csökkent az áruféjezet értéke. Ezzel szemben a vegyipari termékek, illetve a gépek és szállítóeszközök forgalmi értéke jelentősen nőtt.

6. ábra

Az Európai Unió külkereskedelmének termékösszetétele, 2015, %

2015-ben az európai uniós **tagállamok egymás közötti** termékforgalma 4,8%-kal nőtt a bázisidőszakhoz képest, elérve a 3070 milliárd eurós szintet. Majdnem mindegyik tagország esetében az unióból érkező termékek adták az import- és exportforgalom többségét, 2014-ben az EU teljes külkereskedelmi forgalmának 63%-át tette ki a közösségen belüli árumozgás. Az exportot tekintve Szlovákia esetében volt a legmagasabb az uniós tagállamokba történő kiszállítás aránya (86%), míg az Egyesült Királyságban a legalacsonyabb (44%). A behozatal esetében is hasonló értékek között mozgott az EU-n belüli kereskedelem aránya. Az észak-keleti import közel 82%-a érkezett valamely másik uniós országból, míg Hollandia esetében ez az arány mindössze 46% volt.

1.3. Szolgáltatás-külkereskedelem

Jelen kiadvány készítésének időpontjában részletesebb szolgáltatás-külkereskedelmi adatok túlnyomó többségben az európai országokra elérhetőek (kivéve az Amerikai Egyesült Államokat), ezért a továbbiakban a szolgáltatás-külkereskedelem összetételét részletesebben vizsgáló elemzések többsége is ezekre az országokra fókuszál.

A világkereskedelem egyik legjelentősebb szereplője az Amerikai Egyesült Államok (mely Magyarországnak egyaránt fontos partnere), szolgáltatás-külkereskedelmi exportforgalma 2015-ben minimálisan változott, adataiban 0,1%-os csökkenés mutatkozott. A három nagyobb szolgáltatáscsoport közül a legjelentősebb visszaesés a szállítási szolgáltatások esetében látható, 6,4%. A turizmusból származó bevétel 0,6, az egyéb üzleti szolgáltatások bevétele 4,4, a javítási és karbantartási szolgáltatásoké 7,7%-kal nőtt a bázisévhez viszonyítva. Az importforgalom az exporttal ellentétben 2,6%-kal bővült. A szállítási szolgáltatáscsoport importjának értéke 2,2%-kal emelkedett, az amerikai turisták külföldi kiadásai tekintetében 8,5%-os volt a növekedés, az egyéb üzleti szolgáltatások importjának értéke 6,3%-kal lett magasabb 2014-hez képest. A legnagyobb növekedés a forgalom ezen irányában is a javítási és karbantartási szolgáltatások esetében volt, 25%.

Az EU-28 tagállamának teljesítménye összességében exportoldalon 8,6, importoldalon 9,3%-kal nőtt 2014-hez viszonyítva. A legnagyobb mértékű forgalomnövekedés Írország (15%), az Egyesült Királyság (14%) és Luxemburg (14%), a legkisebb Dánia esetében volt (0,8%). Csökkenés csak Görögország (10%), illetőleg Észtország (0,5%) esetében figyelhető meg.

3. tábla

**A fontosabb szolgáltatások külkereskedelmének forgalma
a főbb partnerországok szerint, 2015**

Ország	Folyó áron, milliárd euró	Érték, előző év=100,0%
Export		
Összesen	1 804	109
1. Egyesült Királyság	312	114
2. Németország	239	109
3. Franciaország	217	104
4. Hollandia	132	113
5. Írország	115	115
6. Spanyolország	106	106
7. Belgium	100	107
8. Olaszország	89	104
9. Luxemburg	85	114
10. Svédország	65	112
Kiemelt országok együtt	1 460	110
Import		
Összesen	1 546	109
1. Németország	269	114
2. Franciaország	205	109
3. Egyesült Királyság	189	104
4. Írország	137	113
5. Hollandia	134	115
6. Belgium	95	106
7. Olaszország	90	107
8. Luxemburg	64	104
9. Spanyolország	58	114
10. Svédország	53	112
Kiemelt országok együtt	1 296	111

Az adatok forrása: Eurostat Balance of Payments by countries statistics.

Írország importforgalma számottevően (25%) emelkedett, őt követte az Egyesült Királyság (17%) és Horvátország (13%). Az Eurostat adatai alapján a tagállamok közül a legnagyobb visszaesés Görögországban következett be (14%).

Az Eurostat adatai alapján azok az EU-tagországok, melyek Magyarországnak is kiemelkedő partnerei (ld. „A szolgáltatás-kereskedelem alakulása vállalati jellemzők szerint” c. fejezetben) európai viszonylatban is kiemelkedően teljesítettek. A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján az Egyesült Királyság bonyolította le a legnagyobb értékű szolgáltatásexportot, 312 milliárd euróval, importja 189 milliárd euró volt, őt követte Németország, exportoldalon 239, importoldalon 269 milliárd euróval, a harmadik helyen Franciaország állt 217 milliárd eurós export- és 206 milliárd eurós importforgalommal.

7. ábra

Néhány Magyarország számára jelentősebb EU-s partnerország szolgáltatás-külkereskedelmi forgalma, 2015

Az adatok forrása: Eurostat Balance of Payments by countries statistics.

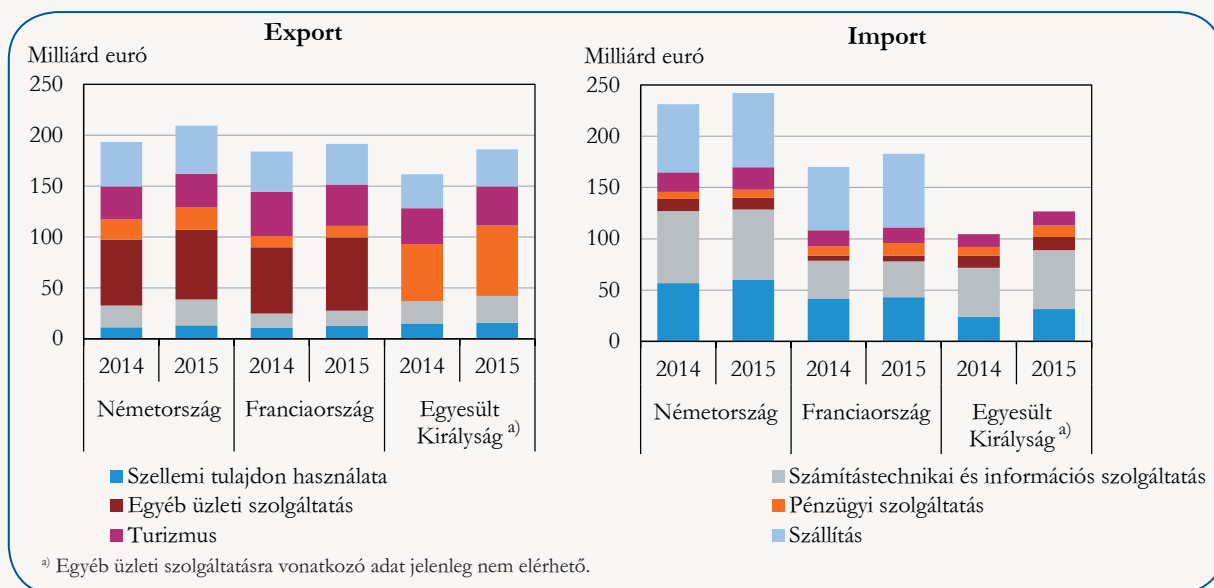
A meghatározó forgalmú európai uniós országok és Magyarország számára a legjelentősebb partnerek többségénél a forgalom elsősorban az egyéb üzleti szolgáltatásokból, a szállítási szolgáltatásokból és a turizmusból tevődik össze. További számottevőbb csoportok a számítástechnikai és információs szolgáltatások, a pénzügyi szolgáltatások és a szellemi tulajdon használatáért kapott/fizetett díjak.

A három legnagyobb szolgáltatás-külkereskedelmi forgalmat bonyolító EU-tagország forgalmának változására a következő szolgáltatáscsoportok voltak leginkább hatással.

Németország forgalma egyaránt a számítástechnikai és információs szolgáltatáscsoporton belül változott lényegesen: 18%-kal nőtt az export-, 15%-kal az importforgalom. Franciaország forgalma a szellemi tulajdon használatáért kapott / fizetett díjak csoportján belül: 21%-kal emelkedett az export-, 34%-kal az importforgalom. Az Egyesült Királyság forgalma a pénzügyi szolgáltatásokat illetően: 24%-kal az export, 31%-kal az import bővült a szállítási szolgáltatások esetében. Az Egyesült Királyságról a kiadvány készítésének időpontjában még nincs minden szolgáltatáscsoport forgalmi adatáról elérhető, publikált adat.

8. ábra

A legnagyobb szolgáltatás-külkereskedelmi forgalmat lebonyolító EU-tagországok forgalmának szerkezete

^{a)} Egyéb üzleti szolgáltatásra vonatkozó adat jelenleg nem elérhető.

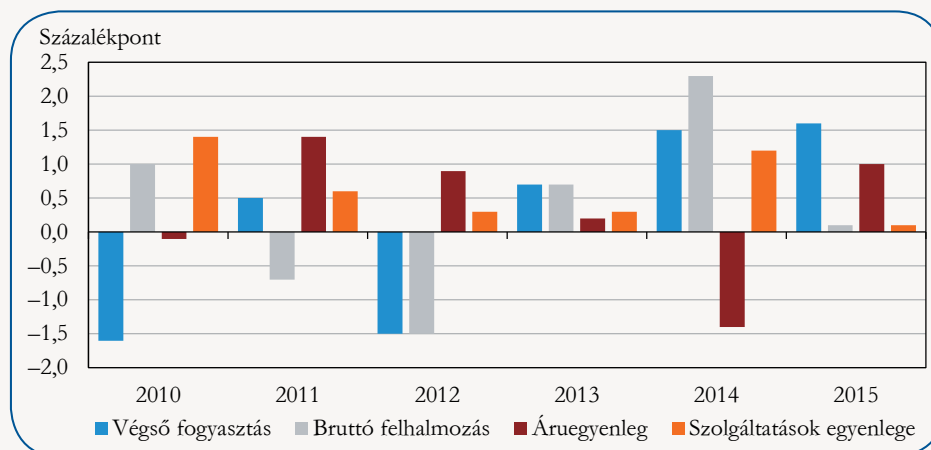
Az adatok forrása: Eurostat Balance of Payments by countries statistics.

2. A magyar külkereskedelem nemzetgazdasági vonatkozásai

2010 és 2015 között a bruttó hazai termék volumene közel 10%-kal emelkedett, a mutató a 2012. évi 1,7%-os csökkenéstől eltekintve mindegyik évben nőtt. 2015-ben 2,9%-os volt a növekedés az előző évhez viszonyítva. A külkereskedelmi egyenleg adta a GDP – vizsgált periódusban realizált – bővülésének mintegy 60%-át, a bruttó felhalmozás a negyedét, a végső fogyasztás közel 15%-át.

9. ábra

A bruttó hazai termék növekedéséhez való hozzájárulás

A nettó export hozzájárulása a GDP-növekedéshez 2014 kivételével mindegyik évben pozitív volt, 2015-ben 1,1 százalékpont. A szolgáltatás- külkereskedelem aktívuma a teljes vizsgált időszakban segítette a bruttó hazai termék növekedését. Az áruk egyenlege két évben – 2010-ben minimálisan, 2014-ben számottevően – mérsékelte, a többi évben támogatta a növekedést. A végső fogyasztás 2010-ben és 2012-ben, a bruttó felhalmozás 2011-ben és 2012-ben negatívan járult hozzá a GDP-növekedéshez, a többi évben mindkét tétel elősegítette a bruttó hazai termék bővülését. 2014-ben az uniós források felhasználásának köszönhetően a bruttó felhalmozás növekedést generáló szerepe kimagasló volt. Az utolsó két évben a végső fogyasztás számottevően serkentette a növekedést.

A vizsgált időszakban a bruttó felhalmozás hozzájárulása ingadozik a legerősebben a negyedévek között, a végső fogyasztásé valamivel gyengébben és a külkereskedelmi egyenlegé a legkevésbé változó. A különböző tételek hozzájárulásának negyedéves alakulását szezonális jellemezte. A végső fogyasztás a negyedik, a bruttó felhalmozás a második, a külkereskedelmi egyenleg az első és a harmadik negyedévben járult hozzá a bővüléshez lényegesen. A legnagyobb mértékben a szolgáltatások egyenlege támogatta a növekedést, és mutatta ezzel egyidejűleg a legnagyobb stabilitást.

4. tábla

A külkereskedelmi egyenleg összetevői, folyó áron, 2015

Sorszám	Megnevezés	Egyenleg (milliárd forint)
1.	Külkereskedelmi termékforgalom	2 518
2.	Bérmunka és egyéb elszámolások	-449
3.	Reexport	398
4.	Cif/fob konverzió	425
5.	Áfaregisztrációk	-1 239
6.	Bunker üzemanyag	-195
7.	Egyéb	-135
	Nemzeti számlákban elszámolt külkereskedelmi termékforgalom	
8.	(1+2+3+4+5+6+7)	1 323
9.	Szolgáltatásforgalom	1 576
10.	Nemzeti számlák szerinti külkereskedelmi forgalom összesen: 8+9	2 899

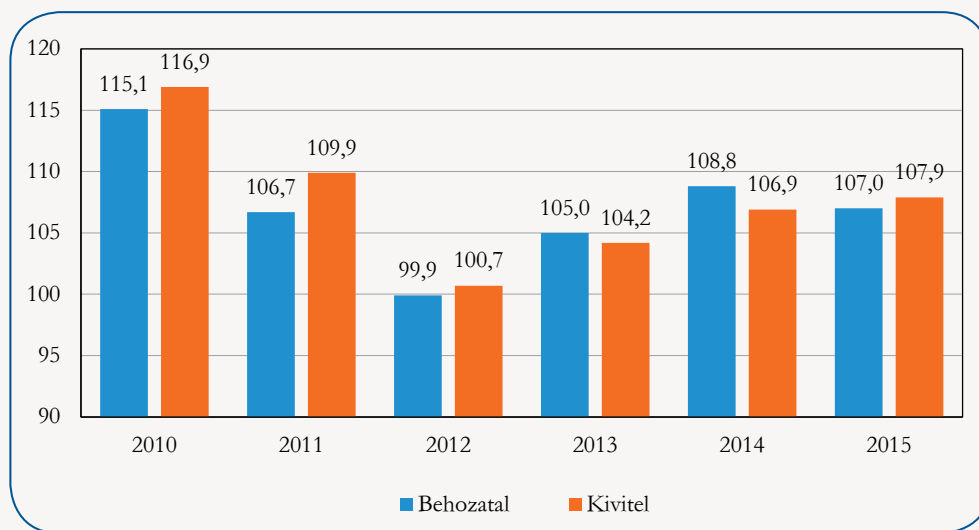
2015-ben a folyó áron mért export értéke elérte a bruttó hazai termék 92, ezen belül a termékek kiviteléé a 74%-ot. Az export arányával mérve a gazdaság nyitottsága majdnem 3 százalékponttal emelkedett, ami nagyrészt (mintegy négyötödében) a termékkivitel növekedésének köszönhető. A folyó áras egyenleg 2899 milliárd forint volt, 560 milliárd forinttal több az előző évinél. Az aktívum növekedésének több mint 90%-a az áruegyenleg javulásának a következménye. A bér munka és egyéb tételek nélküli termékforgalom (1.+2.+7.) egyenlege 1934 milliárd forint, a közvetítő kereskedelemé 398 milliárd forint volt, míg a c.i.f./f.o.b. konverzió 425 milliárd forinttal járult hozzá az aktívumhoz. Az egyenleget az áfa-regisztrációk korrekciója 1239 milliárd forinttal, a bunker üzemanyaggal kapcsolatos elszámolások 195 milliárd forinttal csökkentették. A szolgáltatások az aktívum 54%-át tették ki, amelynek mintegy fele a turizmusból, a másik fele – majdnem azonos részesedéssel – a fuvarozási és a feldolgozási szolgáltatásokból származott.

3. Magyarország külkereskedelmi termékforgalma

2015-ben előzetes adatok szerint⁸ a magyar külkereskedelmi termékforgalom **kivitelének volumene 7,9, a behozatalé 7,0%-kal nőtt.** Az export növekedési üteme – az előző két évtől eltérően – némileg meghaladta az importét. 2010-hez viszonyítva az export volumene 33, az importé 30%-kal bővült.

10. ábra

A külkereskedelmi termékforgalom alakulása, volumenindexek
(előző év=100,0%)

2015-ben előzetes adatok szerint a **kivitel értéke 28,0 ezer milliárd forint, a behozatalé 25,5 ezer milliárd forint** volt, ami a folyó áras adatokat tekintve a forgalom 7,6, illetve 5,8%-os növekedését jelenti az előző évhez képest. Az export euróban számított értéke 7,1, az importé 5,4%-kal nőtt, az export értéke 90,5 milliárd eurót, az importé 82,4 milliárd eurót tett ki.

2015-ben a **külkereskedelmi mérleg** többlete 2,5 ezer milliárd forint (8,1 milliárd euró) volt, 580 milliárd forinttal (1,8 milliárd euróval) több, mint egy évvel korábban.

⁸ A 2015. évi felülvizsgált adatok várható közzétételi időpontja 2016. szeptember 1.

5. tábla

A külkereskedelmi termékforgalom összefoglaló adatai, 2015

Devizanem	Export		Import		Egyenleg	
	érték	értékinde- (2014= 100,0%)	érték	értékinde- (2014= 100,0%)	2015	2014
Milliárd forint	28 038	107,6	25 520	105,8	2 518	1 938
Millió euró	90 539	107,1	82 421	105,4	8 118	6 274
Millió dollár	100 388	89,2	91 385	87,7	9 003	8 349

3.1. A termékkivitel áruszerkezete

A hazai **export** termékszerkezetében a két legnagyobb forgalmú áru főcsoport súlya 1 százalékpontot meghaladó mértékben változott az elmúlt öt évben. A gépek és szállítóeszközök részesedése – főként a híradás-technikai termékkör nagyarányú visszaesése miatt – 3 százalékpont körüli mértékben csökkent, szemben a heterogén összetételű feldolgozott termékekkel, melyek részaránya hasonló mértékben nőtt. Az utóbbi főcsoport esetében a növekmény számos árucsoport megélénkült kiviteléből tevődött össze. Az export tekintetében mindegyik áru főcsoport forgalma nőtt a 2010 és 2015 közötti időszak egészét tekintve.

6. tábla

A kivitel alakulása áru főcsoportok szerint

Áru főcsoport	Forgalom, milliárd forint		Forgalom megoszlása, %		Érték- index (2014=100,0%)	Volumen- index (2014=100,0%)
	2010	2015	2010	2015		
Élelmiszerek, italok, dohány	1 365	2048	6,9	7,3	103,7	105,2
Nyersanyagok	477	634	2,4	2,3	92,0	91,9
Energiahordozók	559	652	2,8	2,3	74,7	91,7
Feldolgozott termékek	5 435	8 703	27,6	31,0	105,5	106,6
Gépek és szállítóeszközök	11 853	16 000	60,2	57,1	112,1	110,7
Összesen	19 690	28 038	100,0	100,0	107,6	107,9

2015-ben a **gépek és szállítóeszközök** áru főcsoportba tartozó termékek forgalma – 12%-os növekedés mellett – 16 ezer milliárd forint volt. Az áru fajták közül ez gyakorolta a legnagyobb hatást az áru forgalomra: közel 60%-át képviseli a teljes termékexportnak. A növekedés húzóerejét a járműipar és a hozzá kapcsolódó beszállítók fellendülő kereskedelme adta.

A **közúti jármű** folyó áron számított kivitele több mint ötödével nőtt, a forgalom 5,0 ezer milliárd forintot tett ki. Az áru főcsoporton belül a legnagyobb, közel 3,1 ezer milliárd forint exportárbevéttel rendelkező, és a teljes export csaknem tizedét adó személygépkocsik forgalma közel negyedével bővült az előző évhez képest. A személygépkocsik legfontosabb exportcélországa Németország volt, az ide irányuló forgalom értéke 15%-kal haladta meg a megelőző évi értéket, így 1080 milliárd forintra emelkedett. A célországok közötti ranglista második helyén álló Egyesült Államok is rendkívül dinamikus növekedést mutatott: 2014-ről 2015-re mintegy negyedével, 248 milliárd forintra gyarapodott az oda exportált gépkocsik értéke. A 2015. évi bővülés ezen túlmenően a japán, a francia és a kínai viszonylatokba irányuló forgalom 50 milliárd forintot meghaladó növekedésének köszönhető. Az 1,5 ezer milliárd forint értékben kivitt gépjárműalkatrészek és -tartozékok értéke negyedével haladta meg a bázisévi szintet.

2015-ben a **villamos gépek, készülékek és műszerek** exportértéke több mint 10%-os növekedést követően 3,5 ezer milliárd forintot tett ki, amely döntően a jármű-, valamint a híradás-technika iparhoz

szorosan kapcsolódó termékek exportjának élénküléséből származott. A legnagyobb forgalombővülést a kapcsolótáblák (264 milliárd forint), a nyomtatott áramkörök (41 milliárd forint) és az elektromosan szigetelt huzalok és vezetékek (40 milliárd forint) esetében mértük.

2015-ben az **energiafejlesztő gépeket és berendezéseket** az előző évinél 13%-kal nagyobb értékben, több mint 2,6 ezer milliárd forintért exportáltunk. A termékcsoporton belül jelentős részarányt képviselő szikragyújtású, belső égésű motorok forgalma enyhén csökkent (911 milliárd forint), ugyanakkor a hasonló részarányú, kompressziós gyújtású dízelmotorok forgalma csaknem felével nőtt (859 milliárd forint). Az energiafejlesztő gépek és berendezések exportjának 45%-a Németországba került kiszállításra, és további 100 milliárd forintot meghaladó értékű termékkivitel irányult Spanyolországba, Szlovákiába, az Egyesült Államokba, Hollandiába, illetve az Egyesült Királyságba.

2015-ben a **híradás-technikai, hangrögzítő és -lejátszó készülékek** exportforgalma a bázisszint közelében maradt, 1,9 ezer milliárd forintot tett ki. E teljesítménnyel – a 2014. évihez hasonlóan – a negyedik legnagyobb forgalmú árucsoport a gépek és szállítóeszközök árufőcsoporton belül. A termékkörön belül a legnagyobb forgalommal bíró vezetékes távbeszélő készülékek exportja kismértékben csökkent és 777 milliárd forintot tett ki. A tv-adás vételére alkalmas készülékek forgalma 10%-os bővülés után 696 milliárd forint volt. Ezen termékkör legnagyobb értékben Németországba, illetve Szlovákiába került kiszállításra (245 és 244 milliárd forint), továbbá 100 milliárd forint felett exportáltunk Olaszországba, Romániába, az Egyesült Királyságba, Franciaországba és Spanyolországba.

A kivitel nem egészen egyharmadát adó **feldolgozott termékek** forgalma – 5,5%-os folyó áras növekedés mellett – 8,7 ezer milliárd forintot tett ki. A *vegyi áru és hasonló termékek* áruféjezetbe tartozó árucsoportok közül a legnagyobb részarányú termékkör, a **gyógyszerek és gyógyszerészeti termékek** kivitele 17%-os emelkedés után 1,4 ezer milliárd forint volt. A növekmény meghatározó része a nemrégiben létesített elosztóközpontok, a közelmúltban megvalósult kapacitásbővítő beruházások és a piacon megjelent hazai gyártású új termékek forgalmából adódott. A legnagyobb exportnövekmény a régi EU-tagállamok viszonylatában keletkezett, amelyek ellensúlyozták az orosz piac jelentős (részben a rubel árfolyamváltozása miatti), megközelítően 12 milliárd forintos forgalomcsökkenését. A zsugorodó forgalom ellenére is Oroszország maradt a legjelentősebb felvevőpiac (122 milliárd forint), amit Németország és Hollandia követett 100–100 milliárd forint feletti kivitellel.

Az árufőcsoporton belül a második legjelentősebb termékkör a **szakmai, tudományos ellenőrző műszerek**, 811 milliárd forintos kivitele 15%-kal csökkent, összefüggésben a gépjárműipari megrendelések alakulásával. Ezen belül a Németországba kiszállított automata szabályozó, illetve ellenőrző műszerek képviselik a legnagyobb hányadot.

Az autópárhoz köthető termékkörök közül a gumigyártmány exportja több mint 11%-kal 615 milliárd forint, a bútor, bútorelemeké több mint 6%-kal 359 milliárd forintba bővült.

A teljes export 7,3%-át kitevő **élelmiszerek, italok, dohány** árufőcsoport forgalma – 3,7%-os értékbővülés mellett – több mint 2 ezer milliárd forintot tett ki. A kivitel értéknövekményének jelentős részét a **gabona és gabonakészítmény** forgalombővülése adta (14%-kal 508 milliárd forint). A termékkörön belül a Romániába és a Hollandiába kiszállított kukorica dominált. A **hús és húskészítmény** forgalma a bázisszint körül alakult, 364 milliárd forint volt. A legnagyobb, 8 milliárd forint feletti forgalomnövekményt Kína viszonylatában mértük (11,5 milliárd forint), ugyanakkor Oroszországba az embargó következtében 7,5 milliárd forinttal kisebb értékű áru ment (1,9 milliárd forintos forgalom). A **zöldségféle és gyümölcs** kivitele az előző évi szint körül maradt (268 milliárd forint), 20 milliárd forint fölötti értékben exportáltunk Németországba, Ausztriába, Lengyelországba és Romániába. Az **egyéb, táplálkozásra alkalmas készítményen** (134 milliárd forintos forgalom) belül főként az étrend-kiegészítők, az élelmiszer alap- és adalékanyagok kivitele nőtt meg.

Az export 2,3%-át képviselő **energiahordozók** 652 milliárd forintot kitevő forgalma – két számjegyű árszínvonal-csökkenés mellett – folyó áron 25%-kal csökkent. A **kőolaj és kőolajtermékek** kivitele mintegy 377 milliárd forint volt, 36%-kal kisebb, mint az előző évben. A kivitt mennyiség az értékváltozásnál jóval szerényebb mértékben esett vissza. A **villamos energia** kivitele hatodával bővült, a kisebb részarányú **természetes és mesterséges gáz** exportja több mint 40%-kal csökkent.

A 634 milliárd forint értékben kivitt **nyersanyagok** értéke 8%-kal maradt el az egy évvel korábbitól, amelyet főként a **fém tartalmú érc és fémhulladék** (a fémkereskedelem szigorítását célzó törvény, valamint a világpiaci árcsökkenés hatására), az **állati és a növényi eredetű nyersanyag**, illetve az **olajos mag és olajtartalmú gyümölcs** exportjának csökkenése okozott.

7. tábla

A legnagyobb értékben kivitt termékek

Termék- kód (KN4)	Termék- név	Érték		Értékváltozás (2015–2014)
		2014	2015	
		milliárd forint		
8703	Személygépkocsi	2 568	3 151	582
8708	Alkatrész és tartozék gépjárműhöz	1 244	1 489	246
3004	Gyógyszerek	887	947	61
8407	Szikragyújtású, belső égésű motor	938	911	–27
8408	Kompressziós gyújtású motor	580	859	279
8517	Vezetékes távbeszélő készülék	826	777	–49
8471	Automatikus adatfeldolgozó gép	705	716	12
8528	TV-adás vételére alkalmas készülék	638	696	59
8544	Elektromosan szigetelt huzal és vezeték	530	570	40
4011	Új pneumatikus gumibroncs	358	399	41

3.2. A termékbehozatal áruszerkezete

A hazai importforgalom nagysága 2010 óta a kivitelével összhangban változott. Valamennyi árufőcsoport behozatalát bővülés jellemezte, a legnagyobb érték- és volumennövekedést a gépek és szállítóeszközök, illetve a feldolgozott termékek esetében mértük.

8. tábla

A behozatal alakulása árufőcsoportok szerint

Árufőcsoport	Forgalom, milliárd forint		Forgalom megoszlása, %		Érték- index (2014=100,0%)	Volumen- index (2014=100,0%)
	2010	2015	2010	2015		
Élelmiszerek, italok, dohány	901	1323	5,0	5,2	106,5	106,2
Nyersanyagok	382	539	2,1	2,1	103,7	104,5
Energiahordozók	1 949	2 073	10,7	8,1	72,1	91,0
Feldolgozott termékek	5 790	9 043	31,9	35,4	108,6	108,5
Gépek és szállítóeszközök	9 153	12 542	50,4	49,1	112,4	109,6
Összesen	18 174	25 520	100,0	100,0	105,8	107,0

2015-ben a **gépek és szállítóeszközök** árufőcsoport behozatala folyó áron 12%-kal bővült az előző évhez viszonyítva. Az exporthoz hasonlóan az import növekedésének mozgatórugója is a járműgyártáshoz kapcsolódó termékek kereskedelme volt.

A legnagyobb részarányú **villamos gépek és készülékek** folyó áron számított behozatala több mint 13%-kal nőtt, a forgalom csaknem 3,3 ezer milliárd forintot tett ki. A bővülés főként a két legnagyobb részarányú termékkör, az elektromosan integrált áramkörök, illetve az áramkör kapcsolására és védelmére szolgáló készülékek élénkülő kereskedelmével magyarázható.

Az árufőcsoporton belül a **közúti járművek** importértéke a második legmagasabb (2,6 ezer milliárd forint), és a növekedés üteme is a második legdinamikusabb volt (18%) az egyéb szállítóeszközöket követően. A közúti járműveken belül importban a legjelentősebb termékcsoport a gépjárműalkatrészek és -tartozékok forgalma ötödével, 1,5 ezer milliárd forintra emelkedett. Emellett a 2015-ben mintegy 642 milliárd forintért beszerzett személygépkocsik értéke is számottevően, 15%-kal nőtt a bázishoz képest. A gépjárművek, valamint az alkatrészek behozatalának jelentős része továbbra is Németországból érkezett; a személygépkocsik esetében ugyanakkor a legnagyobb növekedést – 22 milliárd forintot – a lengyel régióban regisztráltuk.

Az 1,7 ezer milliárd forint importértékű **híradás-technikai és hangrögzítő készülékek** forgalma tizedével lett több. Az árucsoporton belül a forgalom közel felét kitevő vezetékes távbeszélő és távíró készülékek behozatala hatodával nőtt – a hazai termelési kapacitások bővülése miatt. A mobiltelefon alkatrészek behozatala – ami a termékkör forgalmának több mint negyedét adja – több mint 12%-kal, 447 milliárd forintra nőtt. A tv-készülék alkatrészek forgalma ugyanakkor tizedével visszaesett (231 milliárd forintra) – a hazai gyártókapacitások csökkenése miatt.

A gépipport több mint tizedét kitevő **energiafejlesztő gépek és berendezések** beszerzési értéke 2015-ben 1,4 ezer milliárd forintot tett ki, az előző évinél hatodával többet. A behozatal alakulását a – termékcsoport forgalmának 44%-át kitevő – belső égésű motorok alkatrészeinek külkereskedelme határozta meg. A motoralkatrészek mellett – a hazai gyártású új gépjárműmodellek megjelenésével – nagy szerep jutott a kész benzin gépjárműmotoroknak, amelyek esetében mért 149 milliárd forint értékű importforgalom több mint tizedével haladta meg a 2014. évit.

Az import több mint egyharmadát adó **feldolgozott termékek** 9,0 ezer milliárd forintot kitevő értéke 8,6%-kal haladta meg az előző évi szintet. Az árufőcsoporton belül jelentős részesedéssel bíró **gyógyszerek és gyógyszerészeti termékek** behozatala – az exporttal összhangban – mintegy ötödével (200 milliárd forinttal) nőtt az előző évhez képest, és 2015-ben 1,1 ezer milliárd forintot tett ki. A három legfőbb partnerünk Franciaország, Belgium és Németország volt, sorrendben 203, 166, illetve 138 milliárd forintos forgalommal. Az import értéke az összes ország közül Dél-Korea esetében nőtt nagyobb részt (65 milliárd forinttal), 2015-re 71 milliárd forintot tett ki, vérfrakció-behozatal miatt.

Az importnövekmény szempontjából jelentős szereppel bíró, valamint a gépjármű-megrendelésekkel szoros kapcsolatban lévő **színesfém** behozatala 14%-kal 565 milliárd forintra bővült. Ugyanakkor a **vas és acél** importja közel 10%-os csökkenést követően 615 milliárd forintot tett ki, az ukrán helyzettel, illetve a világpiaci árcsökkenéssel is összefüggésben.

Az importforgalomból 8%-kal részesedő **energiabordozókat** az előző évinél 28%-kal alacsonyabb értékben – a forintárák erőteljes csökkenése mellett – 2,1 ezer milliárd forintért szereztük be. A **kőolaj és kőolajtermékek** beszerzésére 1,0 ezer milliárd forintot – az előző évinél harmadával kevesebbet – fordítottunk. Mennyiségileg a 2014. évi szinten maradt a behozatal. Az árucsoport importforgalmán belül a két meghatározó termékkör a nyers kőolaj (609 milliárd forint), valamint a kőolajból és bitumenes ásványokból nyert olaj (381 milliárd forint) volt, mindkettőt két számjegyű értékcsökkenés jellemezte 2014-hez viszonyítva. Az orosz kőolajimport 462 milliárd forintos mérséklődés után 505 milliárd forintot tett ki, mennyiségileg a csökkenés 16%-os volt. Oroszország a csökkenés ellenére is hazánk legnagyobb kőolajbeszállítója maradt. Irakból, az előző évinél 85%-kal nagyobb mennyiségben – 109 milliárd forint értékben – érkezett kőolaj hazánkba.

Természetes és mesterséges gázt az előző évinél harmadával kisebb értékben, 632 milliárd forintért importáltunk. A földgáz esetében a legnagyobb szállítónk továbbra is Oroszország volt (339 milliárd forint), bár az importált gáz értéke csak kétharmada (mennyiségileg háromnegyede) a 2014-esnek. Ezzel párhuzamosan az Ausztrián keresztül érkező gázszállítmányok értéke és mennyisége is lecsökkent (210 milliárd forintra, mennyiségileg 30%-kal).

A **villamos energia** importértéke 2015-ben 6%-kal nőtt, és 374 milliárd forintot tett ki.

Az **élelmiszerek, italok, dohány** behozatala az előző évhez képest 6,5%-kal nőtt, és 1,3 ezer milliárd forintot tett ki. Az árufőcsoporton belül a legnagyobb részarányú termékkör, a **zöldségféle és gyümölcs** behozatala 18%-kal, 195 milliárd forintra nőtt. Ezen belül a legnagyobb értéknövekedést a

banánbehozatal produkálta (3,7 milliárd forinttal 17 milliárd forintra). A citrusfélék importja hasonló mértékben bővült (3 milliárd forinttal 17 milliárd forintra). Az **egyéb, táplálkozásra alkalmas termék és készítmény** behozatala ugyancsak jelentősen, 12%-kal nőtt, így 157 milliárd forint volt. A 154 milliárd forgalmú **hús és húskészítmény** importja ugyanakkor enyhén visszaesett.

A behozatalban a legkisebb forgalmi részesedéssel (2,1%-kal) rendelkező **nyersanyagok** folyó áras forintértéke 2014-ről 2015-re 3,7%-kal emelkedett (539 milliárd forintra). Az árufőcsoporton belül a legnagyobb növekményt elérő két árucsoport a **fa és parafa**, valamint a **fém tartalmú érc** és **fémhulladék** volt. Az **állati olaj és zsír** importértéke kétharmadára esett vissza.

9. tábla

A legnagyobb értékben behozott termékek

kód (KN4)	Termék-név	Érték		Változás (2015–2014)
		2014	2015	
		milliárd forint		
8708	Alkatrész és tartozék gépjárműhöz	1 248	1 501	253
8517	Vezetékes távbeszélő készülék	714	831	117
3004	Gyógyszerek, kimért adagokban	670	741	71
8703	Személygépkocsi	558	642	84
8409	Belsőégésű motorok alkatrészei	592	639	47
2711	Földgáz	947	632	–315
8542	Elektronikus integrált áramkör	529	609	80
2709	Nyers kőolaj	985	609	–377
8544	Elektromosan szigetelt huzal és vezeték	431	457	26
8471	Automatikus adatfeldolgozó gép	418	450	32

3.3. A külkereskedelmi termékforgalom relációs szerkezete

2010 óta az Európai Unióval⁹ folytatott külkereskedelem értéke a kivitelben 57, a behozatalban több mint 40%-kal bővült. Az Európai Unión kívüli országok felé irányuló export mintegy 40%-kal emelkedett az elmúlt öt évben, míg a behozatal növekedése mindössze 4%-os volt.

2015-ben az átlagot valamivel meghaladó mértékben nőtt az Európai Unió (EU-28) tagországaival folytatott külkereskedelem. A kivitel 8,7, a behozatal 7,5%-os bővülése azt eredményezte, hogy az **EU részesedése emelkedett** a termékforgalom relációs szerkezetében, az exportban elérve a 79, az importban a 77%-ot. Ezzel szemben az EU-n kívüli európai országok relációjában mind az export, mind az import jelentősen visszaesett. Különösen a behozatal csökkenése volt erőteljes, közel 24%-os. E viszonylat csökkenő forgalmának hátterében az energiahordozók tartósan alacsony világpiaci ára, az EU Oroszországgal szemben életbe léptetett gazdasági szankciói, illetve a válaszlépésként bejelentett orosz embargó és a rubel árfolyamának nagyarányú romlása állt. Ugyanakkor az amerikai és ázsiai országokkal való kereskedelem értéke mindkét forgalmi irányban két számjegyű növekedést mutatott.

⁹ 2013-től EU-28 a horvát csatlakozással.

10. tábla

A külkereskedelmi termékforgalom alakulása országcsoportok szerint, 2015

Ország	Kivitel				Behozatal			
	érték, milliárd forint	meg- oszlás, %	érték-	volumen-	érték, milliárd forint	meg- oszlás, %	érték-	volumen-
			index, 2014=100,0% ^{a)}				index, 2014=100,0% ^{a)}	
Európai Unió (EU-28)	22 195	79,2	108,7	109,5	19 534	76,5	107,5	108,1
EU-15	15 953	56,9	109,0	109,0	14 089	55,2	107,2	107,1
Új EU-tagállamok ^{b)}	6 241	22,3	108,0	110,5	5 445	21,3	108,1	110,8
EU-n kívüli országok	5 843	20,8	103,4	102,1	5 986	23,5	100,6	103,3
EU-n kívüli európai országok	2 389	8,5	92,4	..	1 978	7,8	76,5	..
Ázsiai országok	1 599	5,7	116,4	..	3 273	12,8	119,6	..
Amerikai országok	1 415	5,0	111,8	..	686	2,7	117,0	..
Afrikai országok	303	1,1	95,9	..	36	0,1	127,0	..
Ausztrália és az óceániai országok	137	0,5	122,2	..	12	0,0	145,3	..
Összesen	28 038	100,0	107,6	107,9	25 520	100	105,8	107,0

^{a)} Forintadatokból számolva.^{b)} 2004-ben és azóta csatlakozott tagállamok.

2015-ben a tíz legfontosabb exportcélországunk közül kilenc európai uniós tagállam volt. A világ további országai közül egyedül az Egyesült Államok került tizedikként erre a listára. Magasan kiemelkedik a külkereskedelmi partnereink közül Németország, a magyar termékek első számú felvevőpiacának számított a teljes forgalom 27%-át meghaladó részesedésével. Az ide irányuló termékforgalom 482 milliárd forinttal, vagyis közel 7%-kal emelkedett, döntően a közúti járművek és a villamos gépek exportjának bővülése nyomán. Jelentősen, mintegy 7%-kal csökkent az Ausztria felé történő kiszállítás értéke, főként (a világpiaci ár drasztikus visszaesése miatt) a finomított kőolajtermék csökkenő értékű exportja folytán. Erőteljes, két számjegyű növekedés volt az Egyesült Királyság, Csehország és Franciaország viszonylatában. A bővülés elsősorban a közúti járművek, elektromos gépek, illetve a gyógyszerek dinamikusan növekvő kiszállításának köszönhető. Összességében a tíz legfontosabb partnerünk viszonylatában a teljes export 67%-a koncentrált.

11. tábla

A tíz legfontosabb exportcélország, 2015

Rangsor ^{a)}	Ország	Kivitel értéke, milliárd forint	Részesedés, %	Értékindeks, 2014=100,0%
1. (1.)	Németország	7 650	27,3	106,7
2. (3.)	Románia	1 469	5,2	103,2
3. (4.)	Szlovákia	1 396	5,0	109,0
4. (2.)	Ausztria	1 345	4,8	93,4
5. (5.)	Olaszország	1 306	4,7	108,8
6. (6.)	Franciaország	1 298	4,6	110,3
7. (8.)	Csehország	1 092	3,9	110,6
8. (9.)	Egyesült Királyság	1 088	3,9	115,6
9. (7.)	Lengyelország	1 048	3,7	106,0
10. (10.)	Egyesült Államok	1 004	3,6	109,9

^{a)}A zárójelben feltüntetett sorszámok az adott ország 2014. évi rangsorban elfoglalt helyét jelölik.

A behozatal esetében a tíz legfontosabb partnerországunk között nyolc európai uniós tagállam volt, rajtuk kívül Kína és Oroszország szerepelt a listán. Közülük – az exporthoz hasonlóan – egyértelműen kiemelkedik Németország, amely a teljes importforgalomból több mint egynegyedével részesedik. A listán a tavalyi értékekhez képest jelentős elmozdulásokat találunk. Mintegy 40%-kal csökkent az Oroszországból behozott termékek értéke, főként az energiahordozók már említett számottevő árcsökkenése folytán. A 600 milliárd forintot meghaladó forgalomvisszaesés miatt Oroszország a harmadik helyről a tizedik helyre csúszott a rangsorban. Hasonló okokból zsugorodott az osztrák import is, közel 5%-kal. Jelentősen, mintegy negyedével nőtt a kínai behozatal, hazánk harmadik legfontosabb importpartnerévé emelve az ázsiai országot. A forgalom mindenekelőtt a híradás-technikai, hangrögzítő és -lejátszó készülékek, illetve a villamos gépek lendületesen növekvő behozatalának köszönhető. Emellett jelentősen bővült a holland és a lengyel import is, előbbinél a híradás-technikai, hangrögzítő és -lejátszó készülékek, utóbbinál a közúti járművek árucsoportja mutatott nagymértékű növekedést. Összességében a magyar import relációs szerkezete valamivel koncentráltabb az exporténál, a legfontosabb tíz partnerország a behozatal 72%-át adja.

12. tábla

A tíz legfontosabb importpartnerország, 2015

Rangsor ^{a)}	Ország	Behozatal értéke, milliárd forint	Részesedés, %	Értékindex, 2014=100,0%
1. (1.)	Németország	6 627	26,0	108,2
2. (2.)	Ausztria	1 676	6,6	95,1
3. (6.)	Kína	1 464	5,7	124,3
4. (5.)	Lengyelország	1 408	5,5	112,1
5. (4.)	Szlovákia	1 366	5,4	104,5
6. (7.)	Franciaország	1 280	5,0	111,8
7. (8.)	Csehország	1 228	4,8	111,8
8. (9.)	Olaszország	1 163	4,6	108,1
9. (10.)	Hollandia	1 153	4,5	116,9
10. (3.)	Oroszország	1 014	4,0	60,8

^{a)}A zárójelben feltüntetett sorszámok az adott ország 2014. évi rangsorban elfoglalt helyét jelölik.

3.4. A külkereskedelmi termékforgalom egyenlege

A 2015-ben mért 2,5 ezer milliárd forintos **egyenleg** kialakulásában az öt áruфócsoport közül háromnak egyenlegjavító, kettőnek egyenlegrontó szerepe volt. A gépek, szállítóeszközök, az élelmiszer, ital, dohány és a nyersanyagok javították, az energiahordozók és a feldolgozott termékek rontották a termék-külkereskedelmi egyenleget.

A **gépek és szállítóeszközök** áruфócsoport mérlege mind a négy negyedévben egyenletes, kimagasló aktívumot mutatott. A többlet kialakulásához – főként az új, illetve a felfutó szériájú modelleknek köszönhetően – a közúti jármű, illetve az autógyártáshoz szükséges energiafejlesztő gép és berendezés kiemelkedő forgalma is hozzájárult, 2,4, illetve 1,2 ezer milliárd forinttal javítva a korábbi egyenleget. Ezen túlmenően az irodagép és gépi adatfeldolgozó berendezés, illetőleg a híradás-technikai berendezések mérlege is jelentős aktívumot (286, illetve 230 milliárd forintot) mutatott. A kis részarányú, beruházási célú, kapacitásbővítő termékeket tartalmazó fémmegmunkáló gépek és a speciális szakipari gépek beszerzése rontotta az egyenleget (105, illetve 114 milliárd forinttal).

A **feldolgozott termékek** esetében mindegyik negyedévben negatív volt a mérleg. A szakmai, tudományos, ellenőrző műszerek bővülő kivitele, a hazai gyártókapacitások növekedésével párhuzamosan, pozitív hatással volt az egyenlegre (416 milliárd forinttal). Gyógyszerből, gyógyszerészeti termékből

ugyancsak a behozatalnál nagyobb értékben szállítottunk ki (266 milliárd forinttal). A részben az autóiipari megrendelésekkel összefüggésben megnövekedett kivitelű gumigyártmány, továbbá a bútor és bútorelem forgalma szintén javította a mérleget (220 és 162 milliárd forinttal). Ugyanakkor a gyártáshoz szükséges színesfém, a vas és acél, a fémtermékek behozatala jóval meghaladta a kivitelt, jelentősen rontva a külkereskedelmi egyenleget (358, 355, illetve 233 milliárd forinttal).

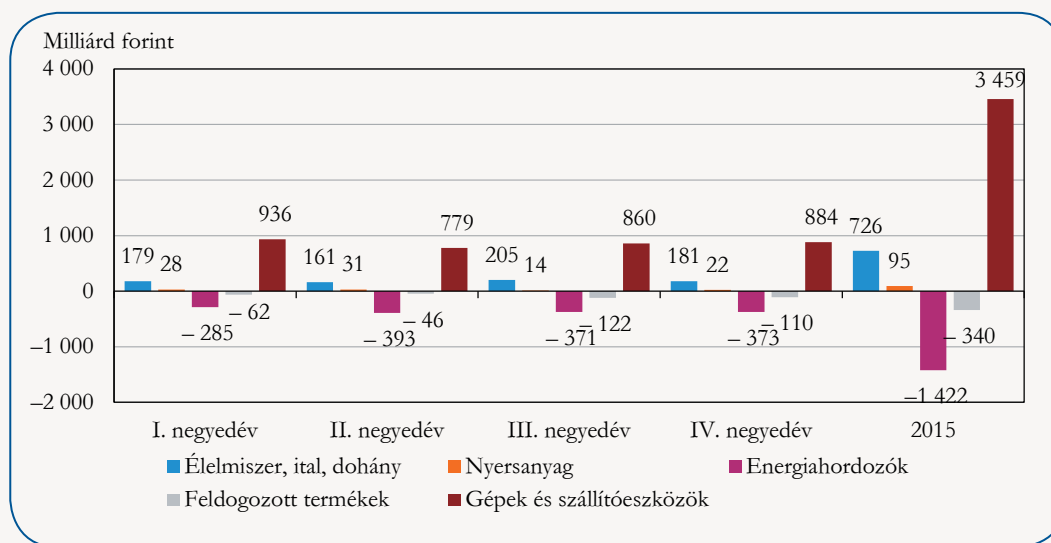
Az **energiahordozók** árufőcsoport mind a négy negyedévben passzívumot produkált, ezzel nagymértékben csökkentve a termék- külkereskedelmi többletet. Ez a passzívum azonban a kedvezően alakuló világgpiaci árak miatt jelentősen mérséklődött a megelőző évhez viszonyítva (1422 milliárd forintra a 2014. évi 2005 milliárd forinthez képest). A teljes évet tekintve a kőolaj 636, a földgáz 587 milliárd forinttal rontotta az egyenleget. A villamosenergia-behozatal szintén egyenlegrontó tényező volt (165 milliárd forinttal).

A második legnagyobb egyenlegjavulást előidéző **élelmiszerek, ital, dohány** árufőcsoport a teljes időszakban javította a külkereskedelmi egyenleget. Az első félév mérlegét elsősorban a gabona és gabonakészítmény, illetve a hús és húskészítmény kereskedelmének kedvező alakulása befolyásolta (egyenlegük a teljes évben 362 és 210 milliárd forint volt). Ezekon túlmenően az állati takarmány is jelentős aktívumnövelő (113 milliárd forint) termékcsoporthoz tartozott.

A **nyersanyagok** egyenlegét kiegyenlített, alacsony aktívum jellemezte az év során. Az árufőcsoporton belül a legnagyobb többlet a növényi olaj és zsír, a fémtartalmú ércek és a fémhulladékok, valamint az olajos mag kereskedelméből származott (éves egyenleg: 107, 73, illetve 67 milliárd forint). Ugyanakkor az autógyártáshoz kapcsolódó nyersgumi nagyértékű behozatala egyenlegcsökkentő hatással bírt (-68 milliárd forint).

11. ábra

Az egyenleg negyedéves alakulása árufőcsoportok szerint, 2015

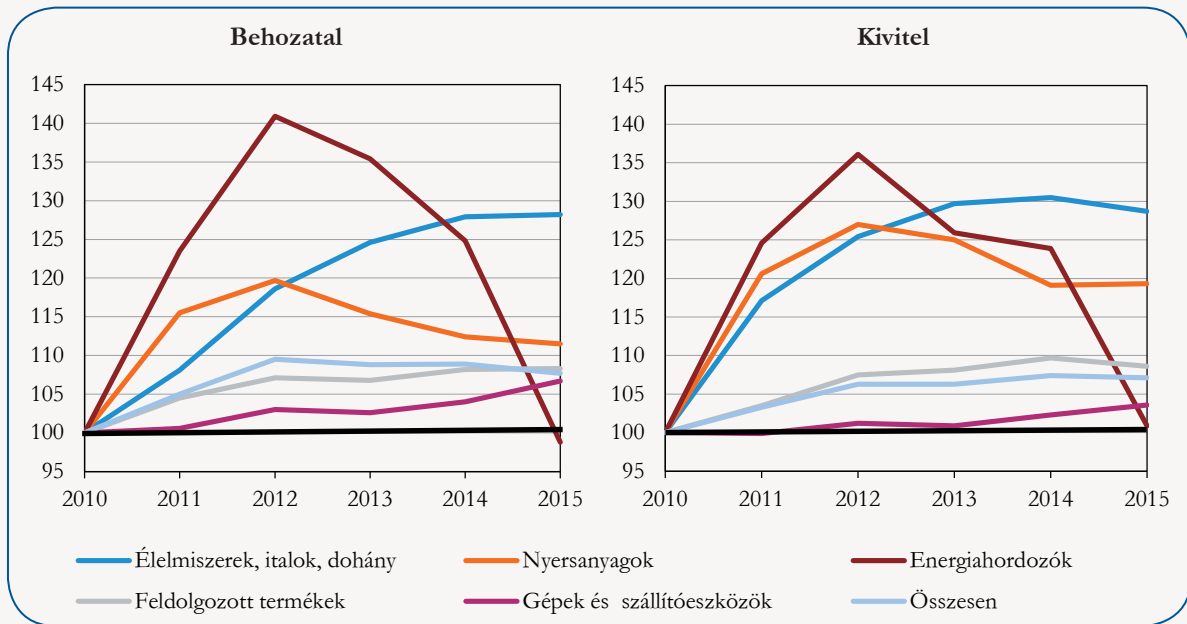

3.5. Külkereskedelmi termékárak

A forintban mért külkereskedelmi termékárak az elmúlt öt év alatt a behozatalban és a kivitelben hasonló mértékben változtak: a behozatal árszínvonala 8, a kivitelé 7%-kal volt magasabb 2015-ben a 2010. évihez viszonyítva. Az átlagos változásokon belül mind az árváltozások irányát, mind pedig azok mértékét tekintve jelentősek voltak az eltérések az egyes árufőcsoportok között.

12. ábra

A behozatali és kiviteli árszint változása áruőcsoportonként
(2010=100,0%)

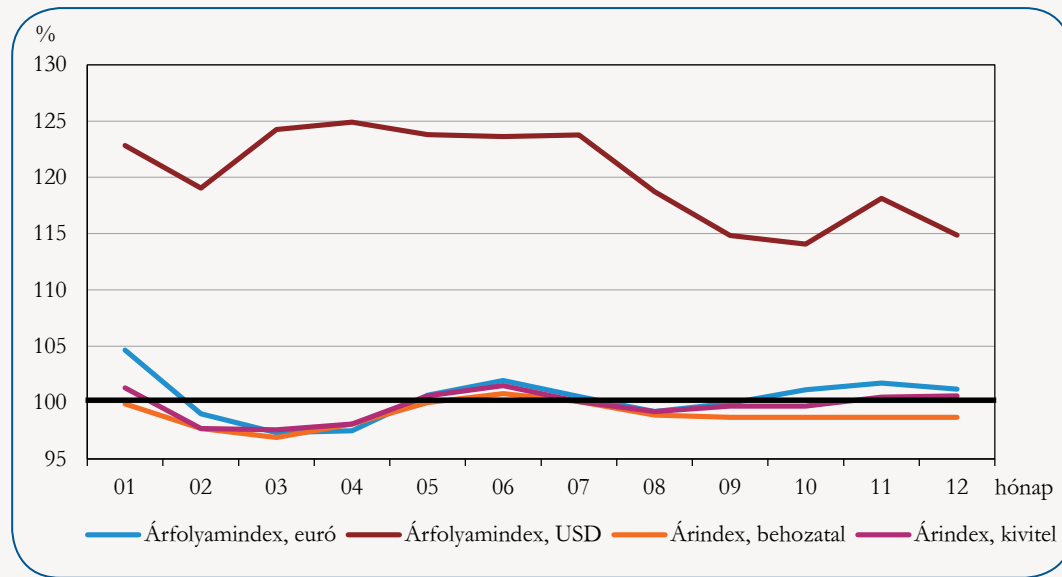
Behozatalban az *élelmiszerek, italok, dohány* árszínvonala folyamatosan nőtt, az időszak alatt összesen közel 30%-kal. A nyersanyagok esetében a 2012-ig tapasztalható emelkedést 2013-ban csökkenő ártrend követte. Az árak mérséklődése mögött két termékkör, a vasérc és a nyers- és szintetikus gumi árcsökkenése áll. Az energiahordozók árszintje a kőolaj és a kőolajtermékek drágulása, valamint a forint 2011 évi végi leértékelődésének együttes hatására 2012-ben több mint 40%-kal haladta meg a 2010. évi szintet. Az áruőcsoport árszínvonala ezt követően visszaesett, 2015-ben pedig már a 2010-es szint alá csökkent. A feldolgozott termékek ára az átlagos növekedéshez hasonlóan változott. A gépek és szállítóeszközök esetében a dollár erősödése miatt stagnáló árszint 2011 végétől mérsékelt növekedésbe váltott át. A híradás-technikai berendezések behozatalában ugyanis az ázsiai országok, és így a dollár alapú forgalom részesedése jelentős.

A forint 2011 évi végi leértékelődése a kiviteli árindexek alakulására is hatással volt, bár ennek mértéke – az Európai Unió kívüli országok kisebb forgalmi részesedése miatt – kisebb volt, mint a behozatalban. Az *élelmiszerek, italok, dohány* árszínvonala – a behozatalhoz hasonlóan – folyamatosan emelkedett, és 2015-ben szintén közel 30%-kal volt magasabb a 2010. évinél. A *nyersanyagok* árszintje 2013 közepéig majdnem 30%-kal emelkedett, majd erről a szintről az időszak végére mintegy 10 százalékponttal mérséklődött. A csoport áralakulását meghatározó termékkörök a fémtartalmú ércek és az olajos magvak voltak. Az *energiahordozók* esetében a kőolajtermékek áralakulása hasonló volt, mint behozatalban, a villamos energia árváltozása azonban mérsékelte az áruőcsoport indexeinek kilengését. A *feldolgozott termékek* árszintje öt év alatt a behozatallal azonos mértékben emelkedett. A *gépek és szállítóeszközök* éves átlagos árváltozása az időszak egészében egy szűk sávban mozgott, és így 2015-ben összességében alig 4%-kal haladta meg a 2010. évi szintet.

2015-ben a behozatal **forintban mért árszínvonala** 1,1, a kivitelé 0,3%-kal csökkent az előző évhez viszonyítva. A **cserearány** 0,8%-kal javult, döntően az energiahordozók árának csökkenése miatt: az áruőcsoport jelentős mértékű árcsökkenése mintegy 2 százalékponttal javította a cserearányt.

13. ábra

Havi ár- és árfolyamindexek, 2015
(előző év azonos hó=100,0%)

2015-ben a forint a főbb devizákhoz képest 3,4%-kal értékelődött le: az euróhoz viszonyítva éves szinten 0,4, a dollárhoz hasonlítva 20,2%-kal. A külkereskedelmiár-indexek az euró árfolyamváltozásával szoros korrelációt mutatnak¹⁰, míg a dollár árfolyamával ilyen összefüggés nem mutatható ki. Ezt a termékforgalom relációs szerkezete magyarázza.

13. tábla

A külkereskedelmi termékforgalom és az energiahordozók árszintváltozása, 2015*

(%)

Megnevezés	Európai Unió (EU-28)		EU-n kívüli országok		Összesen	
	árindex (előző év= 100,0%)	résarány	árindex (előző év= 100,0%)	résarány	árindex (előző év= 100,0%)	résarány
Behozatal	99,4	76,5	97,4	23,5	98,9	100,0
Ebből:						
energiahordozók	86,1	4,6	74,9	19,5	79,2	8,1
Kivitel	99,3	79,2	101,3	20,8	99,7	100,0
Ebből:						
energiahordozók	80,8	2,0	82,8	3,5	81,5	2,3
Cserearány	99,9	x	104,0	x	100,8	x

* A résarányok a behozatal, illetve a kivitel teljes (összes áruőcsoportra vonatkozó) összegéhez viszonyított arányt mutatják.

Az **Európai Unióval** lebonyolított termék- külkereskedelem árszínvonal a forgalom mindkét irányában közel azonos mértékben változott: a behozatal 0,6, a kivitel 0,7%-kal alacsonyabb árszinten bonyolódott le 2015-ben, mint egy évvel korábban. Egymáshoz hasonlóan változott a behozatali és a kiviteli árszint a különböző áruőcsoportok esetében is. Kivételt képez ez alól az energiahordozók kereskedelme, ahol – az eltérő termékszerkezet miatt – a behozatal árindexe 5 százalékponttal magasabb volt, mint a kivitelé. A kivitelben ugyanis lényegesen nagyobb a súlya a kőolajtermékeknek, melyek árszintje nagyobb mértékben esett vissza, mint a többi termékcsoporthé.

¹⁰ A korrelációs együttható értéke kivitelnél 0,88, behozatalnál 0,70.

Az **Európai Unió kívüli országok** viszonylatában az áralakulásra ható tényezők közül a legfontosabbak a nyersanyag- és energiahordozó-árak csökkenése és a dollár előző évhez viszonyított erősödése volt. A behozatalban ez utóbbi hatására az élelmiszerek és a gépek árszintje forintban 8–9%-kal nőtt, miközben a feldolgozott termékeknel a nyersanyagár-csökkenés részben kompenzálta az árfolyamhatást. A kivitelben nem volt ilyen arányú eltérés ezen árucsoportok árváltozásai között.

14. tábla

A behozatal árszintváltozása árucsoportonként és országcsoportonként, 2015
(előző év = 100,0%)

Árucsoport	Európai Unió (EU-28)	Európai Unió kívüli országok	Összesen
Élelmiszerek, italok, dohány	99,8	108,3	100,3
Nyersanyagok	100,4	95,9	99,2
Energiahordozók	86,1	74,9	79,2
Feldolgozott termékek	99,8	102,1	100,1
Gépek és szállítóeszközök	100,6	108,6	102,6
Összesen	99,4	97,4	98,9

2015-ben a **behozatalban** a *gépek és szállítóeszközök* árszínvonala összességében 2,6%-kal emelkedett: az EU-n kívüli országokból érkező behozatalban 8,6%-os drágulás volt, a tagországokból érkező gépek átlagára pedig alig több mint fél százalékkal nőtt. Az EU-n kívüli országok viszonylatában leginkább az energiafejlesztő gépeknél és a híradás-technikai berendezéseknél, legkevésbé pedig a járműveknél emelkedtek az árak. Az *élelmiszerek, italok, dohány és a feldolgozott termékek* árszintje gyakorlatilag nem változott. Az előbbi csoportban a zöldségfélék és a gyümölcs, valamint a kávé, tea, kakaó, fűszerek átlagára nőtt számottevően, míg a cukor és a cukorkészítményeké, illetve a tejtermékeké és a tojásé hasonló mértékben csökkent. A *feldolgozott termékek*nél – a nyersanyagárak alakulásával összhangban – a vas és acél, illetve a műanyag-alapanyagok ára esett vissza. A színesfémek forgalma ezzel szemben magasabb árszínvonalon bonyolódott le, mint 2014-ben. A *nyersanyagok* átlagára 0,8%-kal csökkent. A cellulóz, papírhulladék és az olajos magvak áremelkedése ugyan kompenzálta a nyers- és szintetikus gumi, valamint a fémtartalmú ércek árcsökkenését. Az *energiahordozók* árszintje az egy évvel korábbihoz viszonyítva több mint 20%-kal csökkent: egy év alatt a kőolaj és kőolajtermékek ára majdnem a kétharmadára esett vissza, miközben jelentősen olcsóbbá váltak a természetes és mesterséges gázok is.

15. tábla

A kivitel árszintváltozása árucsoportonként és országcsoportonként, 2015
(előző év = 100,0%)

Árucsoport	Európai Unió (EU-28)	Európai Unió kívüli országok	Összesen
Élelmiszerek, italok, dohány	98,2	100,9	98,6
Nyersanyagok	100,5	98,0	100,1
Energiahordozók	80,8	82,8	81,5
Feldolgozott termékek	99,1	98,6	99,0
Gépek és szállítóeszközök	100,5	104,1	101,3
Összesen	99,3	101,3	99,7

2015-ben a *gépek és szállítóeszközök* **kivitelének** árszínvonala 1,3%-kal meghaladta az előző évit. A drágulás a híradás-technikai berendezések és az irodagépek csoportjában volt a legnagyobb. Az *élelmiszerek, italok és dohány* árszínvonala 1,4%-kal csökkent: a behozatalhoz hasonlóan a kávé, tea, kakaó, fűszerek átlagára nőtt, míg a cukor és cukorkészítményeké, valamint a tejtermékek és tojásé számottevően csökkent. A zöldségfélék és gyümölcs kiviteli ára összességében alig emelkedett, amit a behozatalétól eltérő termékszerkezete magyaráz. A *feldolgozott termékek* átlagosan 1%-kal váltak olcsóbbá: a vegyi áruk árszintje

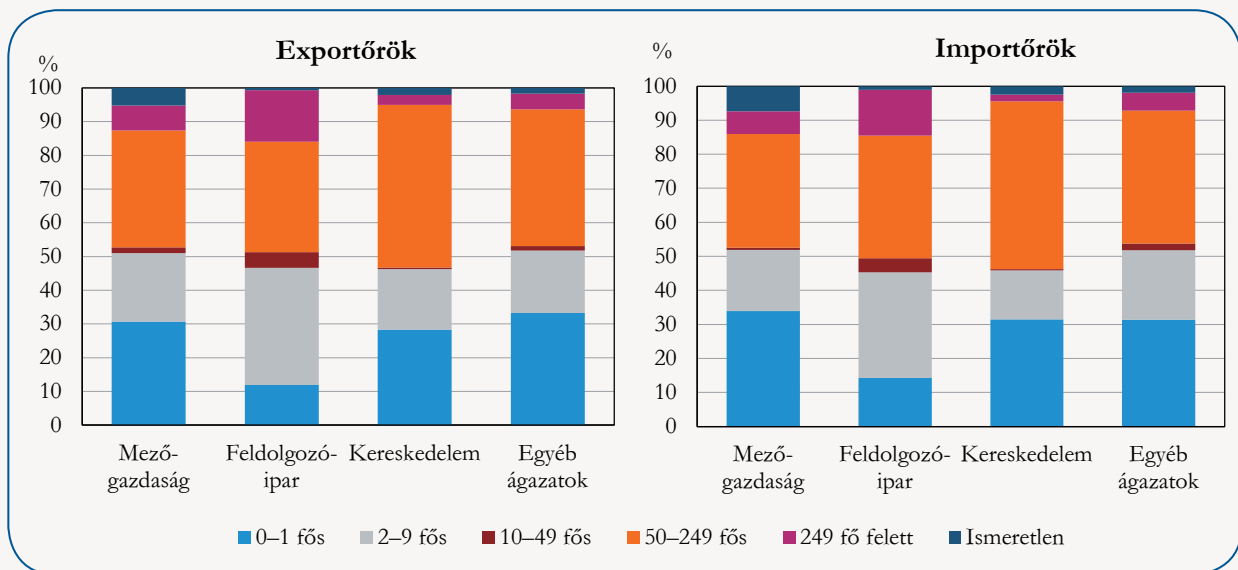
3, a félkész termékeké 1%-kal esett vissza. A késztermékek ezzel szemben közel 1,5%-kal drágultak. A *nyersanyagok* esetében stagnált az árszint: az olajos magvak, a cellulóz és a papírhulladék áremelkedése, valamint a nyers- és szintetikus gumi és a fémtartalmú ércek árcsökkenése kiegyenlítette egymást. Az *energiabordozók* árszintje – a behozatalhoz hasonlóan – jelentős mértékben, 18,5%-kal csökkent. A természetes és mesterséges gázok, valamint a kőolaj és kőolajtermékek kivitelének ára közel azonos mértékben, mintegy negyedével mérséklődött.

3.6. A külkereskedelmi termékforgalom alakulása vállalati jellemzők szerint

2015-ben a külkereskedelmet lebonyolító vállalatok méret szerinti megoszlása a következőképpen alakult.

14. ábra

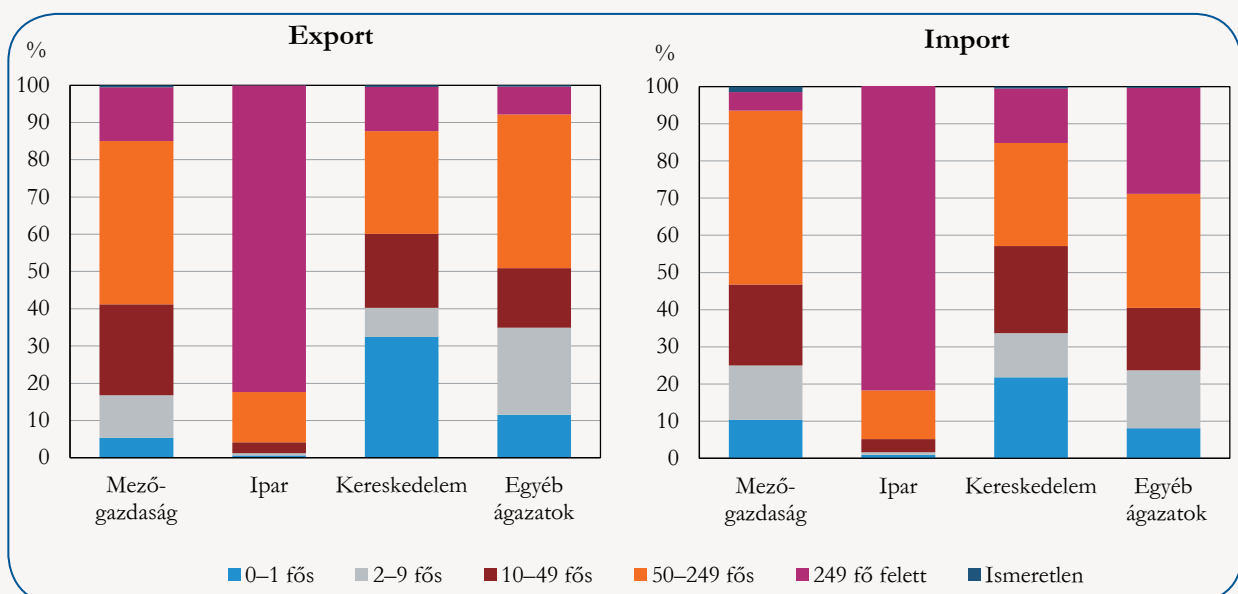
A külkereskedelmet lebonyolító vállalatok megoszlása vállalatméret és ágazatok szerint

Az import- és exporttevékenységet folytatók kétharmada mikro- (0-9 fő) vagy kisvállalkozás (10-49 fő), az 50 és 249 fő közötti közepes vállalatok aránya 5,4, a nagyvállalatoké mintegy 2% volt. A cégek közel 2%-ának a létszáma nem ismert.

15. ábra

A kivitel és a behozatal megoszlása vállalatméret és ágazatok szerint, 2015

A forgalom létszám-kategóriák szerinti megoszlása nagyon koncentrált. Az import közel 75, az export majdnem 85%-át a közepes és nagy forgalmazók bonyolítják le. A nagyvállalati dominancia nagyon jelentős, a behozatalban 55, a kivitelben majdnem 68% a részesedésük. A behozatalban a kis cégek jelenléte valamivel erősebb, mint a kivitelben: a mikro- és a kisvállalkozások aránya az importban 14 és 11, az exportban 8,7 és 6,3%. A behozatal mintegy 30%-át a kereskedelmi vállalatok, több mint 60%-át az iparvállalatok adják. Az export 80%-át az iparvállalatok bonyolítják le, a kereskedelmi cégek részaránya 16%. A kereskedelemben az export és az import létszám-kategóriák szerinti megoszlása viszonylag egyenletes, míg az iparban a külkereskedelmi tevékenységet elsősorban a nagyvállalatok és kisebb mértékben a közepes vállalatok végzik.

2015-ben a forgalmazók száma megközelítette a 67 ezret, 70%-uk (több mint 47 ezer vállalkozás) hazai tulajdonú, 12%-uk külföldi többségi tulajdonú, a fennmaradó cégek 17%-ának a tulajdonosa ismeretlen.

Az adatot szolgáltató forgalmazók 58%-a kizárólag importál, 22%-uk csak kiszállít, 20%-uk pedig mindkét tevékenységet végzi. A külföldi vállalatok részesedése meghatározó.

16. tábla

A külkereskedelmi termékg forgalom koncentrációja ágazatok szerint, 2015

(%)

Forgalmazók száma	Import			Export		
	ipar	kereskedelem	egyéb	ipar	kereskedelem	egyéb
Első öt	25,8	9,5	30,4	26,6	14,5	18,2
Első tíz	35,8	15,2	36,2	35,2	21,7	25,6
Első húsz	46,2	23,3	42,0	45,5	39,7	34,3
Első ötven	61,8	36,2	50,9	61,7	55,1	47,7
Első száz	72,5	47,4	58,9	72,0	65,5	57,5
Első ötszáz	91,6	72,2	77,5	91,1	86,0	82,1
Első ezer	96,5	81,1	84,3	96,4	92,5	89,9
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A külkereskedelmi forgalom a forgalmazók száma szerint erősen koncentrált. Az ipari vállalkozások forgalmának koncentrációja az importban és az exportban alig tér el egymástól; a kereskedelmi vállalatok tekintetében az export, míg az egyéb ágazatokba sorolt vállalkozások esetében az import koncentrációja erősebb. Az ipari vállalkozások forgalmának – mindkét irányban – egynegyede az első öt forgalmazóhoz kötődik; az első ötven forgalmazó a forgalmak több mint 60%-át bonyolítja le. A kereskedelmi vállalatok importjában kisebb mértékű koncentrációt figyelhetünk meg, az első száz forgalmazó az összforgalom felét sem bonyolítja le. A kereskedelmi vállalatok és az egyéb ágazatokba sorolt vállalkozások exportjában az első 50 cég adja a forgalom felét.

Az összes forgalom megoszlását figyelembe véve az első száz forgalmazó importja haladja meg az összes behozatal 50%-át, az exportban viszont már az első ötven forgalmazóé. Az első ezer importőr a behozatal 83, az első ezer exportőr a kivitel 84%-át adja, az import és az export koncentrációk közti eltérés tehát ezer forgalmazó esetére kiegyensúlyozódik.

17. tábla

A vállalkozások megoszlása ágazatok és a partnerországok száma szerint, 2015

(%)

Partnerországok száma	Import				Export			
	ipar	keres- kedelem	egyéb	összesen	ipar	keres- kedelem	egyéb	összesen
1	37,1	44,0	53,0	45,6	36,8	40,8	54,1	43,2
2	22,3	22,6	23,4	22,8	18,5	19,5	16,7	18,5
3–5	22,5	21,5	18,5	20,7	17,3	19,0	12,6	16,7
6–9	8,0	6,3	2,8	5,4	8,4	6,5	3,1	6,2
10–14	4,7	2,7	0,7	2,4	5,4	3,5	1,1	3,4
15–19 között	2,5	1,0	0,2	1,0	2,9	1,6	0,4	1,7
20 vagy több	2,3	0,6	0,1	0,8	2,7	1,1	0,2	1,3
Nem ismert	0,6	1,3	1,4	1,2	8,0	7,9	11,8	9,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A partnerországok darabszáma szerint az importon több mint 51 ezer, az exporton több mint 28 ezer relációt mértünk; a vizsgált sokaság ennyi kétoldalú külkereskedelmi termékforgalmi kapcsolatot létesített.

Az importőrök 90, az exportőrök mintegy 80%-a öt vagy annál kevesebb partnerországban működő ügyféllel kereskedik. Az iparban és a kereskedelemben a forgalmazók megoszlása hasonló, az egyéb ágazatok import- és az exportpiacai még kevésbé diverzifikáltak. A hazai import- és exportőrök azonos piacon persze különböző forgalmazókkal is kapcsolatban állhatnak, de a piaci orientáció meglehetősen erőteljes. Az erős partnerország-orientáció elsősorban a kkv-szektorra jellemző, a nagy forgalmazók piaci jobban megoszlának. A nagyvállalatok az importot és az exportot jellemzően húsz vagy több partnerországgal bonyolítják le.

18. tábla

Az ágazatok termék jellege szerinti importjának és exportjának megoszlása, 2015

(%)

Termékl	Import				Export			
	mező- gazdaság	ipar	keres- kedelem	egyéb	mező- gazdaság	ipar	keres- kedelem	egyéb
Mezőgazdasági	34,7	0,6	2,3	1,1	63,1	0,2	7,1	3,7
Élelmiszerek	9,8	2,6	7,7	2,6	12,7	6,0	4,6	5,8
Könnyűipari	2,2	2,6	6,0	3,4	6,2	2,8	2,6	6,2
Vegyipari	3,5	7,4	7,3	5,3	1,6	6,3	4,5	11,1
Gépipari	9,4	17,7	7,6	4,8	0,2	9,3	6,5	5,1
Egyéb ipari	0,1	1,2	3,0	1,5	0,0	2,8	2,8	6,8
Nem ismert	32,2	1,0	4,2	16,5	15,1	0,6	1,9	22,3
Összesen	91,9	33,1	38,1	35,5	98,9	27,9	30,0	60,8

Az ágazatok importból történő felhasználásának és exportra történő kibocsátásának szerkezete karakterisztikusan különbözik. A mezőgazdasági vállalkozók harmada a tevékenységükhöz főként mezőgazdasági termékeket, közel tizede gépipari terméket importál. A gépek és berendezések beruházásként is hasznosulnak, jellemzően az ipari területen. Az élelmiszer-behozatal egy része kereskedelmi értékesítést takar. A kivitel közel kétharmada (63%) mezőgazdasági termékből, egyötöde élelmiszerből vagy könnyűipari termékből (13, illetve 6,2%) áll.

Az ipari vállalkozások behozatalában a vegyipari és gépipari alapanyagok (18%), az alkatrészek és a részegységek, a kivitelben is a gépipari és vegyipari áruk a meghatározók. Az iparvállalatok gépbeszerzései beruházási célból is megvalósulhatnak. A kereskedelmi ágazat behozatalának egyötödét könnyű- (6,0%), vegy- (7,3%) és gépipari (7,6%) termékek alkotják, a kivitel eloszlása jóval diverzifikáltabb. A vállalkozások a mezőgazdasági áruk és az élelmiszerek exportjában is aktívak. Az egyéb ágazatok importjának és exportjának termékek szerinti megoszlásában a vegyipari, gépipari termékek a lényegesek. Az ipari, kereskedelmi és egyéb ágazatok forgalmában ezen áruk aránya megközelítően kétszer akkora, mint a mezőgazdaságéban.

Figyelemre méltó a nem ismert termékek nagy aránya, vélhetően vegy- és gépipari termékek állnak a kategória mögött.

4. Magyarország szolgáltatás-külkereskedelmi forgalma

4.1. A szolgáltatások külkereskedelme szolgáltatáscsoportok szerint

Ebben a fejezetben a fő szolgáltatáscsoportokat, valamint az éven belüli folyamatokat és a relációs szerkezeteket vizsgáljuk. Bár a szolgáltatásexport és -import forgalma lényegesen alacsonyabb a termékforgalomnál, jelentősége és értéke egyre nő. 2010-hez képest az igénybe vett szolgáltatások értéke 34, a nyújtott szolgáltatásoké 50%-kal emelkedett. 2015-ben a teljes forgalmat tekintve – folyó áron – a forintban mért bevételek 5,6, a kiadások 5,8%-kal emelkedtek az előző évhez képest. Szolgáltatáscsoportonként eltérő tendenciák figyelhetőek meg, melyeket külön alfejezetekben mutatunk be.

4.1.1. Turizmus¹¹

Magyarországra tett külföldi utazások

2015-ben a külföldiek 48 millió utazást tettek Magyarországra, 5,1%-kal többet, mint 2014-ben. A beutazások 70%-a (34 millió út) 24 óránál rövidebb idejű, egynapos tartózkodás¹² volt. Ennek több mint háromnegyede (77%-a) nem turisztikai céllal történt: 43%-a átutazás, 5,9%-a munkavégzés és üzletelés, 26%-a vásárlási célú látogatás. Az átutazások 61%-át a szomszédos országok állampolgárai tették, közülük a legnagyobb átutazók a románok és a szerbek (33, 14%). A vásárlási célú utak közel háromnegyede a szlovákokhoz és az osztrákokhoz köthető, a románok aránya 13%. A vizsgált időszakban az egy napon belüli turisztikai célú utazások aránya 23% – ezek jellemzően városnézések, kirándulások, de főként rokon- és barátlátogatások. Ezen utakon résztvevők száma 7,8 millió fő volt 2015-ben, 9,6%-kal több, mint az előző évben. A többnapos utazásokon részt vevők 14,3 millió alkalommal lépték át határainkat, ebből 12,4 millió alkalommal turisztikai célból, mely szabadidős tevékenységeket, üdülést, gyógyászati és egészségmegőrzési utazásokat, szórakozást, rokon- és barátlátogatást, illetve üzleti utakat jelent.

A hazánkba tett külföldi utazásokon részt vevők 120 millió napot töltöttek el Magyarországon, tartózkodási idejük 8,9%-kal nőtt 2014-hez képest. Az egynapos utazások résztvevői 34, a több napra érkezők 86 millió napot töltöttek Magyarországon, 0,5 és 13%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az átlagos tartózkodási idő 2,5 napra bővült.

A Magyarországra tett utazásokhoz kapcsolódóan 1608 milliárd forintot fordítottak a külföldiek termékekre és szolgáltatásokra, 10,1%-kal többet, mint 2014-ben, ebből a turisztikai kiadások összege

¹¹ A nemzetközi előírásokkal összhangban a szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom turizmusadatai nem tartalmazzák a nemzetközi közlekedéssel kapcsolatos bevételeket és kiadásokat.

¹² Egynapos utazások.

1235 milliárd forint volt. Az egynapos magyarországi beutazóktól – akik arányukat tekintve a teljes utazóforgalom héttizedét adták – a külföldi kiadások egynegyede (24%), 385 milliárd forint származott. A többnapos utazásokon részt vevők 1222 milliárd forintot költöttek.

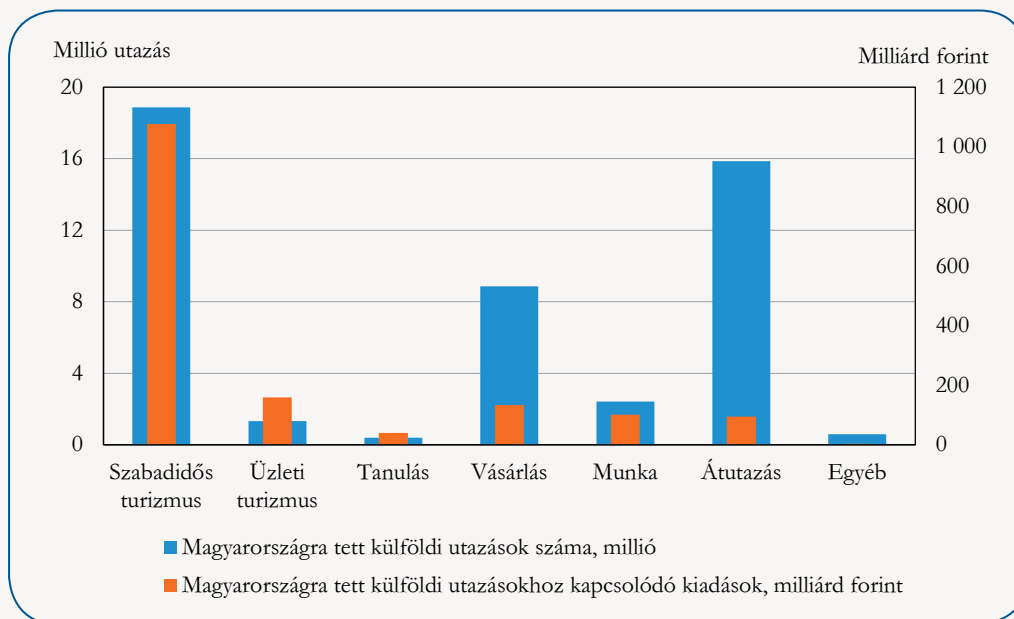
2015-ben a legnagyobb összegű magyarországi kiadás (202 milliárd forint) a Németországból érkezőkhöz kötődött, jelentős része (184 milliárd forint) a turisztikai célú utazásokhoz. Az osztrákok 171, a szlovákok 119, az Egyesült Államokból érkezők 136 milliárd forintot költöttek hazánkban.

A Magyarországra tett külföldi utazások 1 főre eső, napi átlagos költsége 13,4 ezer forint volt, 1,2%-kal több. A turisztikai célú utazások során az egy főre eső napi átlagos kiadás 15,4 ezer, a nem turisztikai utazások esetében 9,4 ezer forint volt. Az egynapos utazások alkalmával – előző évhez mérten változatlanul – átlagosan 11,3 ezer forintot költöttek a külföldi beutazóink, a többnapos utazások során 14,3 ezer forintot, 100 forintosnyi növekedéssel.

A kiadások szerkezetét vizsgálva – mely kisebb arányú változásokat mutat 2014-hez viszonyítva – az egynapos utazásokon részt vevők élelmiszerek és egyéb árucikkek vásárlására fordították kiadásaik túlnyomó részét (59%), vendéglátó-szolgáltatásokra 8,5, üzemanyag-vásárlásra 6,6%-ot. A többnapos utazásokon részt vevők kiadásaik 42%-át szállásra és vendéglátó-szolgáltatásokra, 15%-át közlekedésre, 14%-át egyéb árucikkekre fordították.

16. ábra

A Magyarországra tett külföldi utazások száma és a hozzájuk kapcsolódó kiadások az utazás célja szerint, 2015

A magyarok külföldi utazásai

2015-ben a magyarok 17 millió alkalommal utaztak külföldre, az utak közel kétharmada – 11 millió utazás – **egynapos** volt. Az éjszakázás nélküli utak 63%-a nem turisztikai célú, ezen belül az utazások jelentős része vásárlási és munkavégzési motivációjú volt. Az egynapos turisztikai célú utakon a szomszédos országokat és – alacsony számban – Csehországot és Lengyelországot keresték fel a magyarok. A legpreferáltabb célországok Ausztria és Szlovákia voltak, ebbe a két országba irányult az egynapos turisztikai utazások több mint negyötöde.

Több napra 6,4 millió alkalommal utaztak a magyarok külföldre, ezen utazások 90%-a volt turisztikai célú. Számuk az előző években tapasztalt növekedési tendenciát folytatva, jelentősen – 16%-kal – nőtt. Az utazások célja a szomszédos **országok** mellett nagy arányban Németország, Csehország, Olaszország és Franciaország volt. Az utazások több mint nyolctizede az Európai Unió valamelyik országába irányult.

A magyarok 51 millió napot töltöttek külföldön, ezzel **tartózkodási idejük** 6,6%-kal nőtt az előző évihez viszonyítva. Az egy napra külföldre látogatók 1,3, a több napra utazók 8,1%-kal több időt töltöttek külföldön. Az átlagos tartózkodási idő az előző évihez hasonlóan 2,9 nap volt.

2015-ben a magyarok 633 milliárd forintot fordítottak külföldi utazásukhoz kapcsolódóan termékekre és szolgáltatásokra, amelyből a turisztikai **kiadások** összege 507 milliárd forint volt. Az egy napra látogatóktól – akik arányukat tekintve a teljes látogatóforgalom közel kétharmadát adták – a kiadások 16%-a, 103 milliárd forint származott. A többnapos utazásokon 530 milliárd forintot költöttek a magyarok. A teljes összeg 80%-át (507 milliárd forintot) turisztikai célú utazásokon fizették ki, amelynek túlnyomó része a többnapos utazásokhoz kapcsolódott.

2015-ben egy fő naponta átlagosan 12,4 ezer forintot költött, 2,5%-kal többet, mint 2014-ben. Az egy napra jutó költség az éjszakázás nélküli utak esetében 9,4 ezer, a többnapos utaknál 13,3 ezer forint volt.

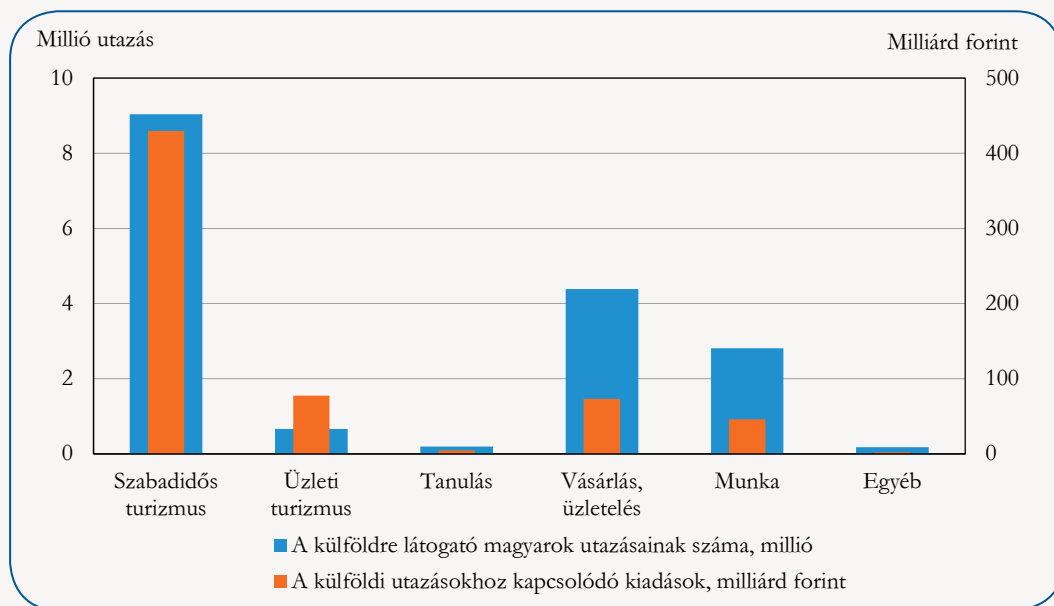
A külföldi utazásokon megvalósult **költés szerkezete** lényegesen különbözik az egy-, illetve a többnapos utazások esetében. Az egynapos utazásokhoz kapcsolódó kiadás 64%-át élelmiszer, ital, üzemanyag és egyéb árucikkek, a többnapos utazásokon a kiadás 30%-át szálláshely- és vendéglátó-szolgáltatások igénybevételére, több mint harmadát üzemanyag és egyéb árucikkek vásárlására költötték külföldön.

Az utasforgalom egyenlege

2015-ben az utasforgalom többlete 975 milliárd forint (3,1 milliárd euró) volt. Az utasforgalmi szolgáltatások exportja 10, az importja 9,3%-kal nőtt. Az egyenleg – folyó áron – 11%-kal haladta meg az előző év összegét. A forint az euróhoz viszonyítva 0,4%-kal értékelődött le a bázisévhez képest.

17. ábra

A külföldre látogató magyarok utazásainak száma és kiadásai az utazás célja szerint, 2015

4.1.2. Szállítási szolgáltatások

2015-ben a szállítási szolgáltatások bevétele 1558, kiadása 920 milliárd forint volt, ez 8,0%-os export- és 4,9%-os folyó áras importbővülést jelentett. A szolgáltatáscsoport egyenlege 638 milliárd forint, amely 72 milliárd forinttal magasabb a 2014. évi aktívumnál. Az idei évben az egyenleg növekedéséhez kétszer nagyobb mértékben járultak hozzá a légi (53 milliárd forint), mint a közúti (27 milliárd forint) szállítási szolgáltatások. A legjelentősebb egyenlegrontó hatást az egyéb kiegészítő szállítási szolgáltatások (7,5 milliárd forint) okozták.

A teljes szállítási szolgáltatásexport csaknem felét (46%) és az import harmadát (35%) adó közúti szállítási szolgáltatások bevételei 5,6, kiadásai 3,7%-kal emelkedtek. A teljes szállítási szegmensben a közúti szállítás részesedése csak minimálisan változott, de növekedése jóval elmaradt 2014-hez képest. A lassulás magyarázatául szolgálhat a magas bázis, amely miatt sokkal nehezebb növekedést elérni, illetve, ha szétválasztjuk a cégeket a statisztikai főtevékenység alapján, akkor a szállítással foglalkozó (4910-5229-es statisztikai főtevékenységbe sorolt) cégek forgalma nőtt, míg az ettől eltérő profilú (pl. termelő, kereskedő) cégek költsége enyhén csökkent, és bevételeik minimálisan növekedtek.

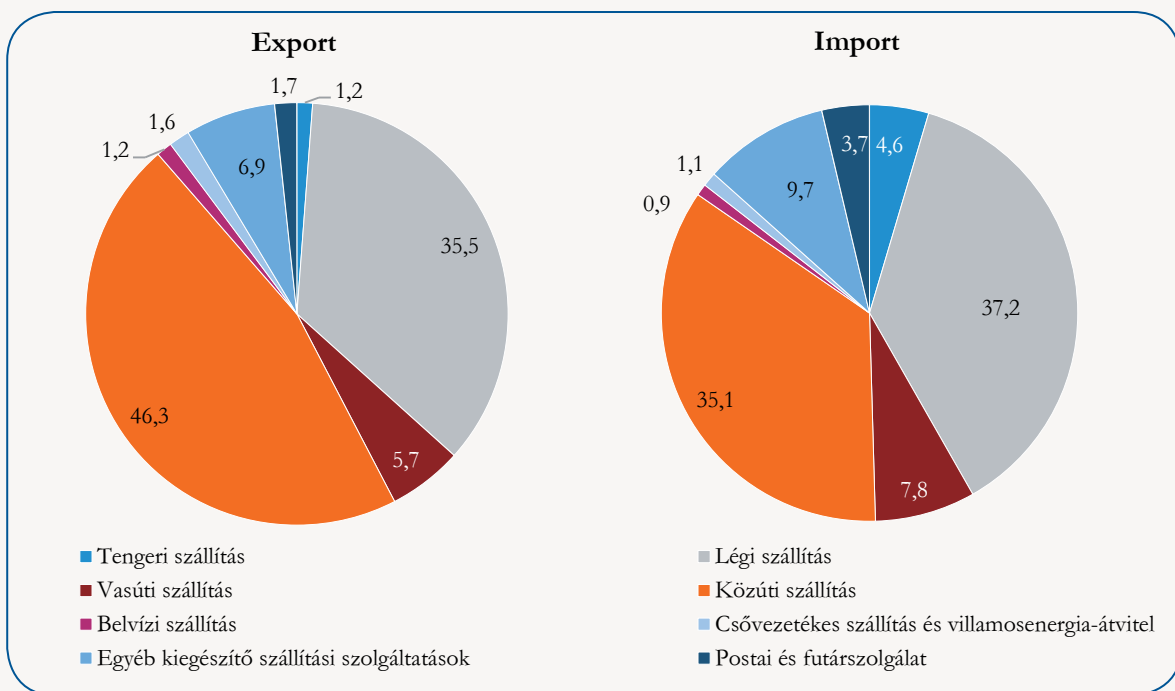
2015-ben a légi szállítási szolgáltatások bevételei 14, kiadásai 4,3%-kal emelkedtek. A 2014. évhez képest a légi szállítási szolgáltatások a teljes szállítási forgalmon belüli részaránya a teljes importban minimálisan változott, míg az exportban 2 százalékponttal nőtt. Ehhez a repülőtéri utasforgalomi adatoknak a 2014. évi dinamikus növekedést is felülmúló emelkedése is hozzájárult. 2015-ben a légi személyszállítási forgalom mindkét irányban jelentős bővülést mutatott.

A kisebb volumenű tevékenységek közül érdemes kiemelni, hogy a vasúti szállításhoz kapcsolódó kiadások 2,9, a bevételek 4,7%-kal nőttek. Az ágazat részesedése ennek ellenére hasonlóan csökkent, mint 2014-ben.

2015-ben az egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatásoknál (multimodális szállítás, szállítmányozás, raktározás) az export 1,8, az import pedig 12%-kal emelkedett az előző évhez képest. Az export alacsony bővülését a magas bázisérték okozza, mivel a vizsgált évben a gáztározók kihasználtsága igen alacsony volt.

18. ábra

A szállítási forgalom megoszlása, 2015, %

A szállítási ágazatok forgalmának földrajzi megoszlását nézve az export 91, az import 87%-át teszik ki az európai országok, ezen belül is az európai uniós tagországokból származó bevétel 82, a kiadások 80%-át. Minden szegmensben kiemelkedő az EU-15 országok részesedése.

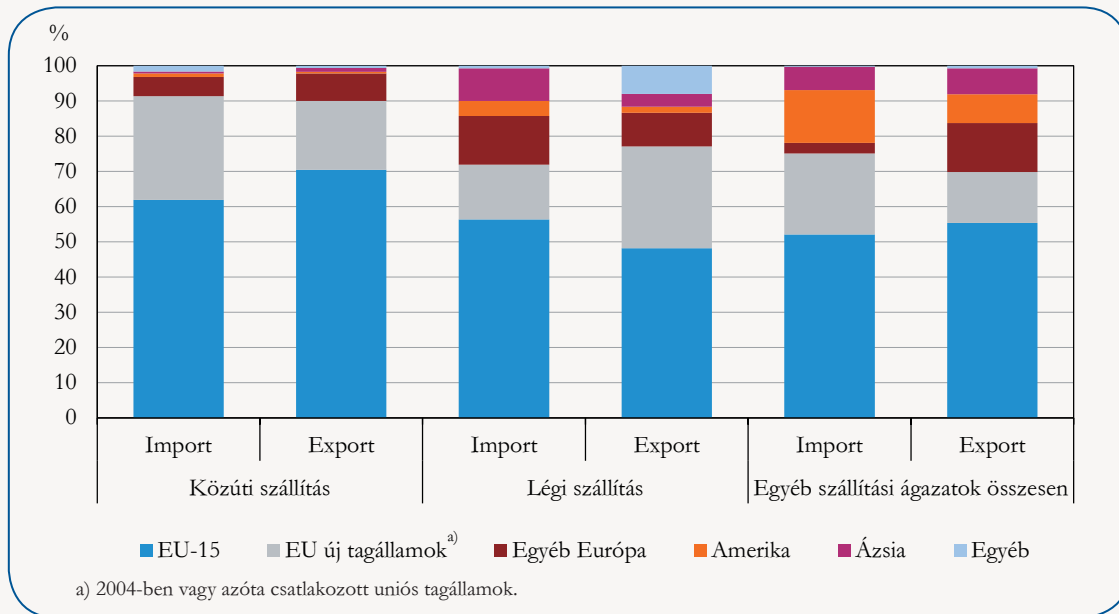
A közúti szállításnál a földrajzi adottságok miatt az európai országok részaránya az exportban eléri a 98, az importban a 97%-ot. A legjelentősebb gazdasági kapcsolatok szintén az EU-15-öt tömörítő országokkal szemben mutathatók ki. Érdekesség, hogy az összes bevételből Ausztria és Németország is 21%-kal részesül, míg a kiadási oldalon Németország emelkedik ki, 27%-kal.

A légi szállítási ágazat bevételeinek 87, kiadásának 86%-a származik az európai kontinensről. A földrajzi megoszlás nem tolódik el egyértelműen az EU-15-ös országok felé. Bár exportban a legnagyobb részarányt képviselő ország az Egyesült Királyság, őt a rangsorban szorosan követi az EU új tagállamai

közül Lengyelország és Románia. Importban a három legnagyobb részarányt képviselő ország rangsora: Németország, Írország és az Egyesült Királyság.

19. ábra

A szállítási ágazatok forgalmának földrajzi megoszlása, 2015

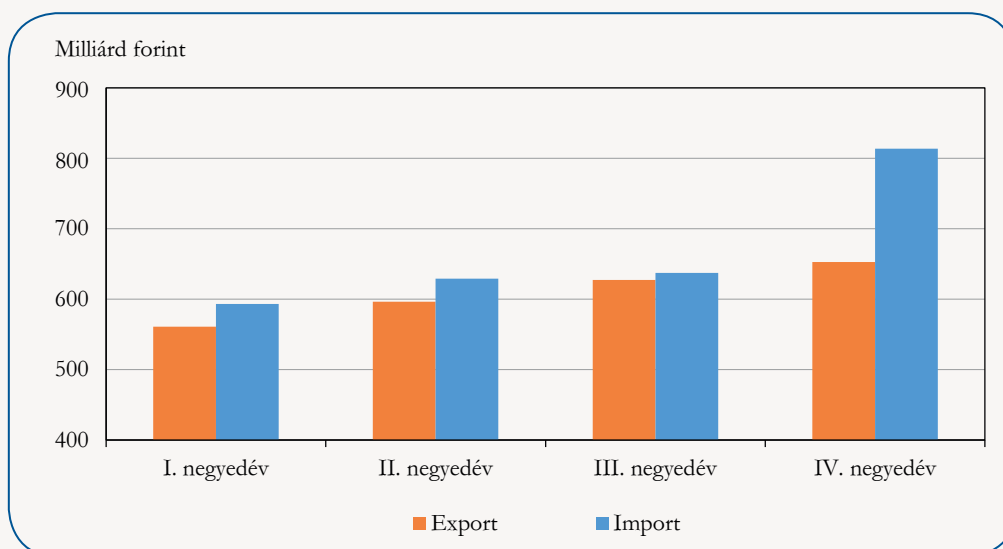

4.1.3. Üzleti és kormányzati szolgáltatások

2015-ben az üzleti szolgáltatások bevétele 2438, kiadása 2674 milliárd forintot tett ki, ez a teljes szolgáltatás külkereskedelmi forgalom 40, illetve 62%-át jelenti. Az export értéke folyó áron 4,3, az importé 5,5%-kal emelkedett 2014-hez képest. Az üzleti szolgáltatások passzívuma 237 milliárd forint volt, 39 milliárd forinttal több, mint egy évvel korábban. A szolgáltatáscsoport importja 2015 egyes negyedéiben rendre meghaladta az exportot, a hiány az utolsó negyedévben volt a legnagyobb, 161 milliárd forint.

20. ábra

Az üzleti szolgáltatások bevétele és kiadása, 2015

Az üzleti szolgáltatásokon belül számos alcsoport különíthető el.

A jelentősebb súlyú alcsoportok közül a számítástechnikai és információs szolgáltatásokból származó bevétel 11, az ehhez kapcsolódó kiadás 4,7%-kal nőtt. A szellemi tulajdon használatáért kapott díjak ösz-

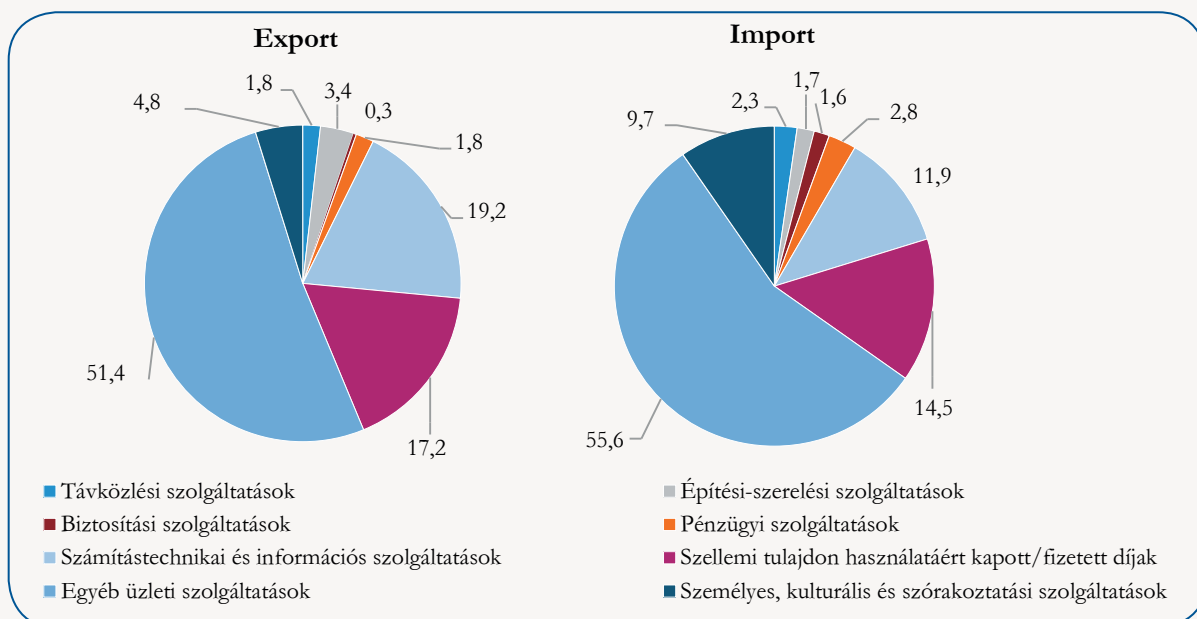
szége 13, a fizetett díjak összege 1,9%-kal csökkent. A személyes, kulturális és szórakoztatási szolgáltatások esetében az export 9,3%-kal visszaesett, az import – a 2015. IV. negyedévben tapasztalt kiemelkedő forgalom következtében – több mint kétszeresére nőtt a 2014-hez képest.

A legnagyobb alcsoport, az egyéb üzleti szolgáltatások exportja 11%-kal emelkedett, importja 2,2%-kal csökkent a bázishoz viszonyítva. Az egyéb üzleti szolgáltatásokon belül az üzletviteli tanácsadás és PR-szolgáltatások exportja jelentősen, 24%-kal emelkedett, importja 2,8%-kal csökkent. Az építészeti, mérnöki, tudományos és egyéb műszaki szolgáltatásokból származó bevétel ötödével nőtt, az ehhez kapcsolódó kiadás alig változott. A kutatás-fejlesztési szolgáltatások exportja 13%-kal emelkedett, importja 18%-kal csökkent. A számviteli, könyvelési, könyvvizsgálói és adótanácsadói szolgáltatásokból származó bevétel és az ehhez köthető kiadás egyaránt 11%-kal nőtt.

A kisebb súlyt képviselő alcsoportok közül az építési-szerelési szolgáltatások exportja 16%-kal bővült, importja 9,0%-kal csökkent. A távközlési szolgáltatásokból származó bevétel 3,6%-kal csökkent, az ehhez kapcsolódó kiadás 13%-kal emelkedett.

21. ábra

Az üzleti szolgáltatások megoszlása, 2015, %

2015-ben az üzleti szolgáltatások tekintetében hazánk legfontosabb partnere Németország volt: a bevétel 18, a kiadás 23%-a a vele folytatott külkereskedelemből származott. A Németországba irányuló export 6,7%-kal bővült 2014-hez képest, melyhez jelentősen hozzájárult az építészeti, mérnöki, tudományos és egyéb műszaki szolgáltatások, valamint a számítástechnikai szolgáltatások növekedése. A Németországhoz kapcsolódó behozatali forgalom 4,3%-kal mérséklődött a kutatás-fejlesztési szolgáltatások nagymértékű csökkenésének következtében.

Az exportot tekintve a második legfontosabb partnerünk az Egyesült Államok, a harmadik az Egyesült Királyság volt, az üzleti szolgáltatásokból származó bevétel 12, illetve 10%-a származott tőlük. Az Egyesült Államokba irányuló exportunk az előző évhez képest 26%-kal bővült. A növekedéshez a szellemi tulajdon használatáért kapott díjak és az üzletviteli tanácsadás és a PR-szolgáltatások értékének emelkedése, illetve a dollár forinttal szembeni erősödése is hozzájárult. Az Egyesült Királyság esetében a számviteli, könyvelési, könyvvizsgálói és adótanácsadói szolgáltatásból származó bevétel jelentősen nőtt, az audiovizuális szolgáltatások bevétele ugyanakkor visszaesett. Az Egyesült Királyságba irányuló export összességében alig változott 2014-hez képest.

Az üzleti szolgáltatások importja tekintetében Németországot a rangsorban az Egyesült Királyság (14%) és az Egyesült Államok (13%) követte. Az Egyesült Királyság esetében több mint másfélszeresére emelkedett a behozatali forgalom, ami a személyes, kulturális és szórakoztatási szolgáltatások jelentős

emelkedésének, valamint az angol font forinttal szembeni erősödésének tulajdonítható. Az Egyesült Államok vonatkozásában 6,9%-kal csökkent az üzleti szolgáltatások importja, ami a szellemi tulajdon használatáért fizetett díjak, valamint a személyes, kulturális és szórakoztatási szolgáltatások visszaesésének tudható be.

Az üzleti szolgáltatások tekintetében a forgalom jelentős részét (az export 65, az import 72%-át) az Európai Unió tagállamaival bonyolítottuk le. Az uniós országokkal szembeni üzleti szolgáltatások exportja 1,3, importja 8,5%-kal nőtt 2014-hez képest.

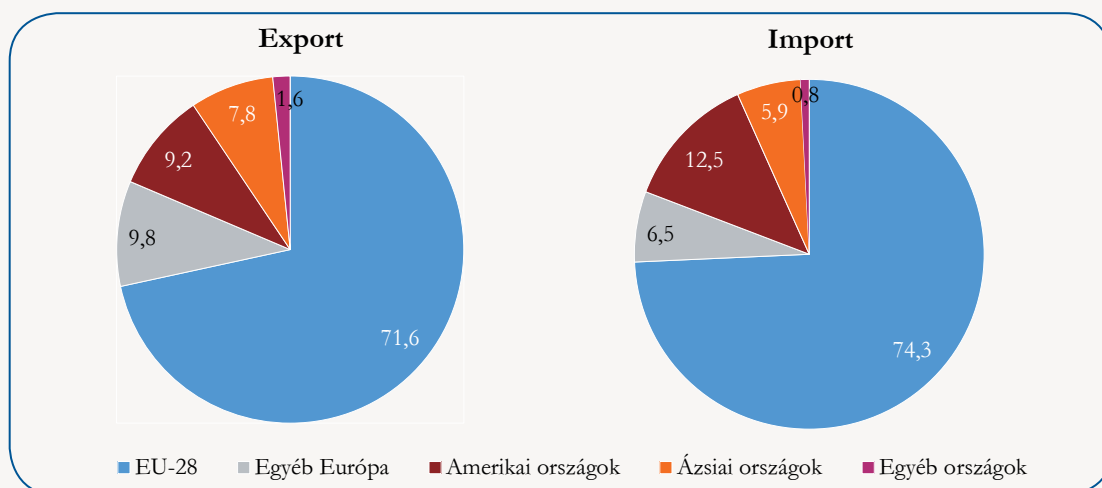
A **kormányzati szolgáltatások** – az üzleti szolgáltatásokkal ellentétben – a teljes szolgáltatás külkereskedelmi forgalom csekély – 1% alatti – részét teszik ki. 2015-ben a kormányzati szolgáltatások bevétele 35, kiadása 40 milliárd forint volt, ez az export 11, az import 9,6%-os növekedését jelenti 2014-hez viszonyítva.

4.2. A szolgáltatás- külkereskedelem relációs szerkezete és vállalati jellemzők szerinti alakulása

Hazánk szolgáltatás- külkereskedelmének relációs szerkezete évről évre hasonló, az egyes országok, illetve országcsoportok részesedése a szolgáltatás- külkereskedelmi (turizmussal együtt számított) forgalomból csak kismértékben változik. 2015-ben a szolgáltatás- külkereskedelemből származó exportbevétel 72%-a származik európai uniós tagországoktól, az importkiadásnak pedig 74%-a, mely az exportban nem jelent változást, azonban az importban 1,2 százalékpontos volt a növekedés a 2014-hez képest. A következő, a forgalom szempontjából nagyobb részesedéssel bíró országcsoport az amerikai, mely az exportoldalon 9,2, az importoldalon 12%-kal részesedik hazánk bevételeiből/kiadásáiból. Az export- és importforgalom fennmaradó részéből csekély eltéréssel részesednek az egyéb európai országok (export: 10, import: 6,5%) és az ázsiai országok (export: 7,8, import: 5,9%). Az előző évhez hasonlóan, 2015-ben is elenyésző résszel bírnak az egyéb országok mind az export- (1,6%), mind az import- (0,8%) oldalon. Kiemelendő a szolgáltatáscsoportok közül – a jellemzően nagy forgalmú szállítás, turizmus és egyéb üzleti szolgáltatások után – a *javítás, karbantartás*, mely kategórián belül az exportforgalom 66, az importnak pedig 75%-a köthető az európai uniós országokhoz, illetve a bevételek 12, a kiadásoknak pedig 19%-a amerikai országokhoz. A kormányzati szolgáltatás csoportforgalmából az ázsiai országok jelentős mértékben részesülnek, 14%-kal az exportból és 16%-kal az importból.

22. ábra

A szolgáltatás- külkereskedelmi forgalom relációs szerkezete országcsoportonként, 2015, %

Az adatok forrása: Eurostat Balance of Payments by countries statistics.

2015-ben Magyarország szolgáltatás- külkereskedelmének partnerországok szerinti összetétele (a turizmusadatok nélkül) is meglehetősen koncentrált volt: az export 66, az import 70%-a a 10 legfontosabb partnerországhoz kötődött.

Hazánk legfontosabb szolgáltatás-külkereskedelmi partnere (is) Németország: mind az import (834 milliárd forint), mind az export (933 milliárd forint) tekintetében, a teljes kiadások 22, a bevételeknek pedig 20%-a köthető hozzá. Az importot tekintve, a Németországgal lebonyolított forgalom folyó áron számítva 1,5%-kal (13 milliárd forinttal) mérséklődött, hazánk Németországból származó bevétele 13%-kal (104 milliárd forinttal) emelkedett. Az importban a második és a harmadik legjelentősebb partner az Amerikai Egyesült Államok (427 milliárd forint) 11,3, illetve az Egyesült Királyság (412 milliárd forint) 10,9%-os részesedéssel. Az Egyesült Királyság esetében 61%-os (155 milliárd forintos) volt az importnövekedés, mely a fontosabb partnerországok között a legkiemelkedőbb. Kivételben szintén az előbb említett két ország követi Németországot, azonban fordított sorrendben, 9,1%-kal (419 milliárd forint) az Egyesült Királyság és 8,4%-kal (384 milliárd forint) az Amerikai Egyesült Államok. Utóbbi esetében a forgalomnövekedés számottevő, 29% (85 milliárd forint). Az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok relációjában a forgalombővülés egy részét a forintnak a fonttal, illetve a dollárral szemben bekövetkezett jelentős gyengülése okozta. Partnereink közül importban a Hollandiával lebonyolított forgalomban tapasztalható a legjelentősebb csökkenés, 5,7% (10 milliárd forint), exportban pedig az Olaszországba irányuló kivitelünk csökkent leginkább, 9,7%-kal (17 milliárd forinttal).

19. tábla

Magyarország legfontosabb szolgáltatás-külkereskedelmi partnerei az exportban, 2015
(turizmusadatok nélkül)

Ország	Folyó áron, millió forint	Részesedés a teljes forgalomból	Előző év=100,0%
Összes forgalom	4 597 308	100,0	104,0
1. Németország	932 535	20,3	112,6
2. Egyesült Királyság	419 447	9,1	105,4
3. Amerikai Egyesült Államok	384 490	8,4	128,5
4. Ausztria	345 121	7,5	101,2
5. Svájc	198 905	4,3	96,8
6. Hollandia	186 345	4,1	103,6
7. Olaszország	158 082	3,4	90,3
8. Románia	149 522	3,3	107,8
9. Franciaország	148 500	3,2	100,2
10. Lengyelország	111 658	2,4	114,8
Kiemelt országok együtt	3 034 606	66,0	107,9

20. tábla

Magyarország legfontosabb szolgáltatás-külkereskedelmi partnerei az importban, 2015
(turizmusadatok nélkül)

Ország	Folyó áron, millió forint	Részesedés a teljes forgalomból	Előző év=100,0%
Összes forgalom	3 791 607	100,0	106,0
1. Németország	834 184	22,0	98,5
2. Amerikai Egyesült Államok	427 261	11,3	96,8
3. Egyesült Királyság	411 980	10,9	160,5
4. Ausztria	240 381	6,3	105,0
5. Hollandia	162 612	4,3	94,3
6. Franciaország	142 082	3,7	97,6
7. Szlovákia	119 326	3,1	98,6
8. Románia	110 472	2,9	106,2
9. Svájc	96 658	2,5	100,7
10. Írország	94 510	2,5	84,3
Kiemelt országok együtt	2 639 466	69,6	104,5

Magyarországot tekintve a szolgáltatás-külkereskedelem GDP-hez mért aránya lényegesen kisebb a külkereskedelmi termékforgalomhoz viszonyítva, ennek ellenére fontos szerepet játszhat egy nemzetgazdaság megítélésében, versenyképességében. A külgazdasági forgalom évről évre növekvő tendenciát, valamint pozitív mérleget mutat, ezért ezeknek a teljesítményeknek az alakulása folyamatosan újabb, nemzetközi összehasonlításokhoz is használható statisztikákat eredményez. Jelen fejezetünkben a gazdasági szereplők bizonyos jellemzői alapján mutatjuk be a nagyobb szolgáltatáskategóriák alakulását.

Az elemzések során a szolgáltatás-külkereskedelmen belül általában három fő területet különítünk el: a szállítást, a turizmust és az üzleti szolgáltatásokat. A szolgáltatások egy részét (pl. turizmus, pénzügy, biztosítás) figyelmen kívül hagyjuk ebben a fejezetben, ugyanis a hozzá kapcsolódó adatokat nem minden esetben, vagy egyáltalán nem lehet besorolni (például tulajdonosi szerkezet vagy létszám-kategória alapján). A fennmaradó tevékenységek aránya a szolgáltatás-külkereskedelmen belül 2014-hez hasonlóan mind az importban (92%), mind az exportban (86%) kiemelkedő, ezért ezek változása igen nagy hatással van egy adott időszak egyenlegére.

A szolgáltatás-külkereskedelem témáját tekintve a magyar gazdaság szereplőit elsősorban az üzleti szolgáltatások igénybevétele, illetve nyújtása jellemzi. 2015-ben az importoldalón ennek a forgalomnak az 54%-a a szolgáltató ágazatban működő vállalkozásokhoz, az exportoldalón ugyanezen ágazaton belül az egyéb szolgáltatásokhoz kötődő vállalatokhoz kapcsolódik, 40%-os részesedéssel. Ez 6%-os növekedést jelent 2014-hez képest az információ-kommunikációs szegmens arányának ugyanekkora csökkenésével szemben.

21. tábla

Az üzleti szolgáltatások gazdasági ágazat szerinti megoszlása, 2015*

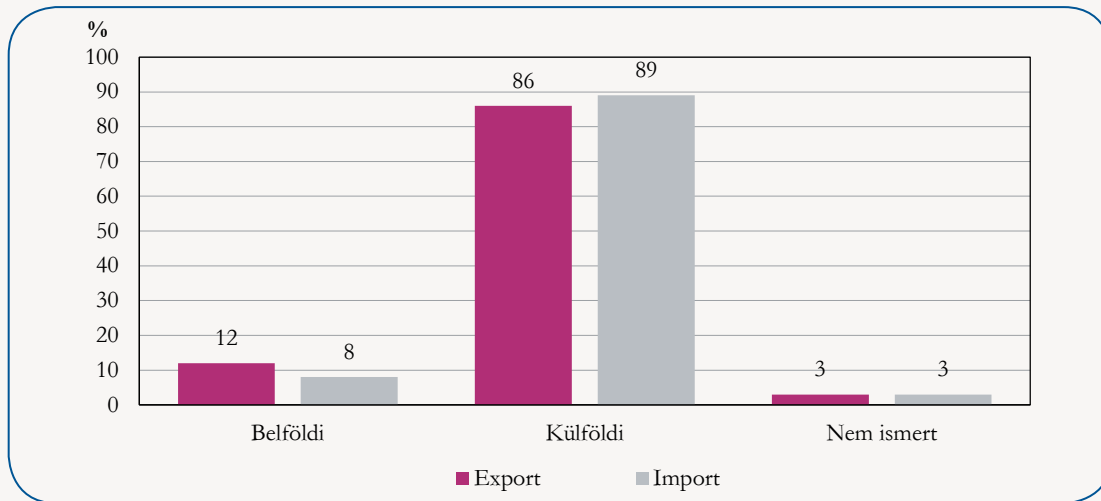
Gazdasági ágazat	Import, millió forint	Megoszlás, %	Export, millió forint	Megoszlás, %
Mezőgazdaság és ipar	1 174 875	46	433 771	18
Kereskedelem	276 336	11	231 145	10
Szállítás és raktározás	62 416	2	25 894	1
Információ, kommunikáció	550 498	22	745 405	31
Egyéb szolgáltatás	493 173	19	948 994	40
Összesen	2 557 298	100	2 385 209	100

* Kivéve pénzügy, biztosítás.

A szolgáltatás-külkereskedelemben részt vevők tulajdonosi szerkezetében az előző évekhez képest nem történt jelentős változás. A forgalom több mint háromnegyedét a többségi külföldi tulajdonú vállalatok bonyolították le mindkét irányban. Ez különösen jellemző az üzleti szolgáltatások kereskedelmére, ugyanis ebben a kategóriában az arány megközelíti a 90%-ot (89% az importban és 86% az exportban). Ezen belül a külföldi vállalatok a legnagyobb súllyal a számítástechnikai szolgáltatások, az üzletviteli tanácsadás és a PR-szolgáltatások, valamint a szellemi tulajdonnal kapcsolatos szolgáltatások külkereskedelmében vesznek részt.

23. ábra

Az üzleti szolgáltatás-külkereskedelmet lebonyolító vállalatok tulajdonos szerinti megoszlása, 2015 *

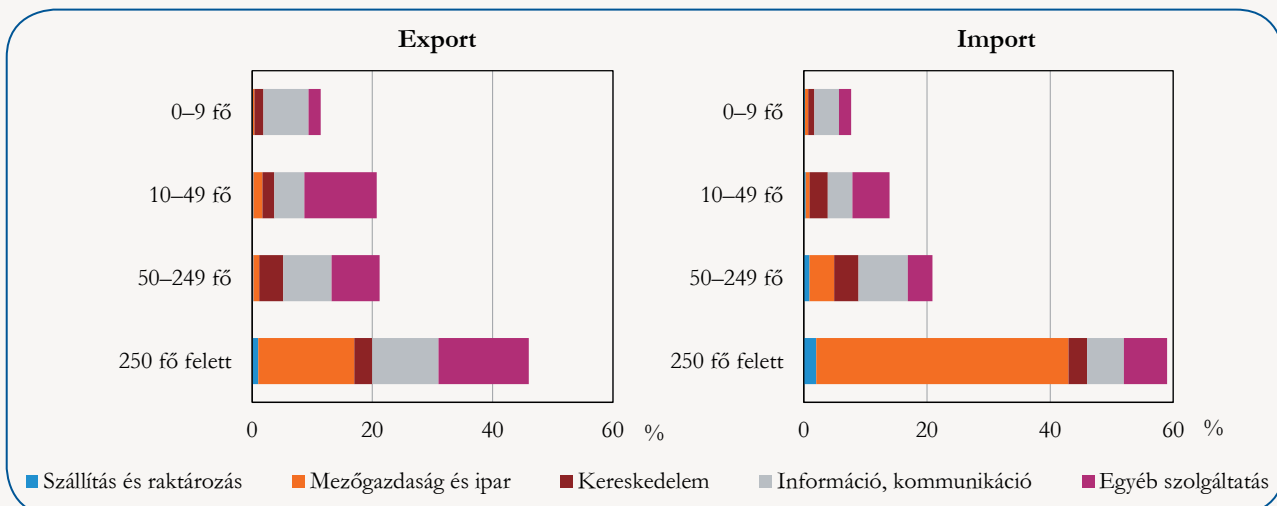
* Kivéve pénzügy, biztosítás.

Fontos vizsgálati szempont lehet még hazánk szolgáltatás-külkereskedelmével kapcsolatban, hogy annak mértékéhez milyen arányban járulnak hozzá a különböző méretű vállalkozások (létszámbesorolásuk alapján). Az üzleti szolgáltatásokon belül a legnagyobb vállalkozások (több mint 250 főt foglalkoztató) részesedése az importban 59, az exportban 46%. A mikro-, a kis- és a középvállalkozások részesedése külön-külön egyik irányban sem éri el a 20%-ot. Minél kevesebb alkalmazottal dolgozik egy gazdasági szereplő, annál kisebb mértékben járul hozzá pozitívan a külkereskedelmi egyenleghez. A nagyvállalatok több mint 92%-ának többsége külföldi tulajdonosa van.

A szolgáltatások importjának (kivéve pénzügy, biztosítás) szinte 60%-át a 250 fő feletti vállalkozások bonyolítják le. Ezen belül nagyon jelentős az árutermelő ágazatokban tevékenykedő vállalkozások aránya. Az 50 és 249 fő foglalkoztatottal rendelkező vállalkozások már csak az import 20%-át bonyolítják le, ezen belül az egyes ágazatok eloszlása szinte egyenletes. A szolgáltatások exportja tekintetében (kivéve pénzügy, biztosítás) a 250 fő feletti nagyvállalatok több mint 45%-ot tesznek ki, ezen belül az egyéb szolgáltatás, információ és kommunikáció, valamint a mezőgazdaságban és az iparban tevékenykedő vállalkozások szinte azonos arányt képviselnek. A 10–50, illetőleg az 50-250 fős vállalatok szinte azonos mértékben részesednek az exportból (20% körüli). A 10 fő alatti vállalkozások részesedése is meghaladja a 10%-ot.

24. ábra

A forgalom megoszlása ágazati besorolás és létszám-kategória szerint, 2015*

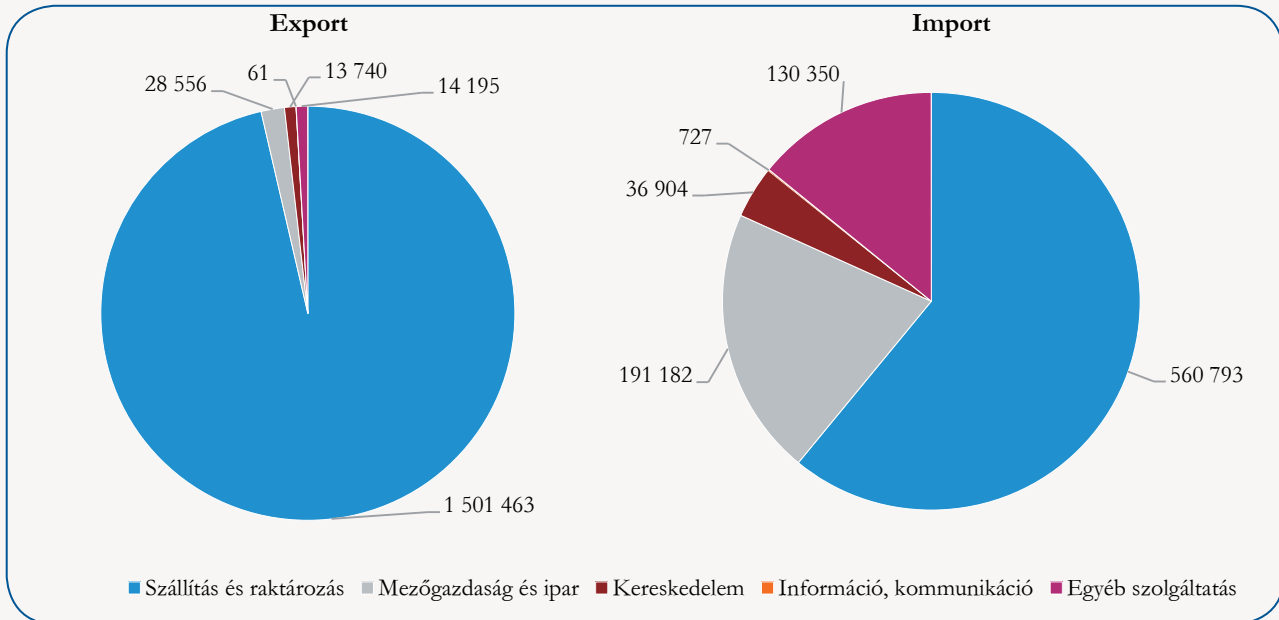

* Kivéve pénzügy, biztosítás.

A szállítási szolgáltatások a teljes import 24, az exportnak a 34%-át adják. Ezeket a szolgáltatásokat jellemzően a szállítási ágazatba sorolt vállalkozások nyújtják, bevételi oldalon az ágazat majd teljes részét fedezik (96%), ugyanakkor itt veszik igénybe a legtöbb ilyen jellegű tevékenységet (61%).

25. ábra

A szállítási szolgáltatások gazdasági ágazat szerinti megoszlása, 2015 (millió forint)

A szállítási szolgáltatások forgalmának létszám-kategória szerinti megoszlása ellentétes az üzleti szolgáltatásokéval, ugyanis ebben a kategóriában exportoldalon a nagyvállalatok bonyolítják le a teljes forgalom 62, importoldalon 44%-át. Az 50 és 249 közötti alkalmazottat foglalkoztató vállalkozások aránya kiadási oldalon 20, bevételi oldalon 21%-os.

A tulajdonosi szerkezet szempontjából 73%-ban külföldi érdekeltségű vállalkozásokhoz köthetők a szállítási szolgáltatások. Főképp importoldalon jelentős a 82%-os részesedésük. Ugyanakkor érdemes megemlíteni a bevételi oldalon a hazai tulajdonú nagyvállalatokat, részesedésük 15%-os.

22. tábla

Szállítási szolgáltatások forgalma létszám és tulajdonosi szerkezet szerint, 2015

(millió forint)

Tulajdonos/ létszám, fő	0–9	10–49	50–249	250 felett	Összesen
Belföldi	43 770	145 442	170 186	281 691	641 089
Külföldi	145 427	243 114	342 907	1 069 795	1 801 243
Nem ismert	11 068	4 998	555	19 018	35 639
Összesen	200 265	393 553	513 649	1 370 504	2 477 971

Összességében a szolgáltatás-külkereskedelemben az árutermelő ágazatok súlya is jelentős, mivel a forgalom negyede hozzájuk köthető. A nagyvállalatok a teljes forgalom több mint felét adják, és a külföldi háttérű cégek szerepe meghatározóbb a hazai tulajdonú vállalkozásokénál.

Módszertani információk

Külkereskedelmi termékforgalom

A külkereskedelmi termékforgalom statisztikai rendszere a nemzetközi termékforgalmi statisztika megfigyelésére vonatkozó ENSZ-ajánlásokban közzétett alapelvek, fogalmak és meghatározások figyelembevételével készül. Az Európai Unió rendeletei szabályozzák két alrendszerének működését: az unió tagállamaival lebonyolított (a továbbiakban uniós) forgalomra vonatkozóan az Európai Parlament és Tanács 638/2004/EK és Bizottság 1982/2004/EK rendeletei az irányadóak, míg az unión kívüli országokkal folytatott (a továbbiakban unión kívüli) kereskedelem statisztikája az Európai Parlament és a Tanács 1172/1995/EK, valamint a Bizottság 92/2010/EK és 113/2010/EK rendeleteinek előírásai szerint készül.

Magyarország külkereskedelmi termékforgalma az uniós és az unión kívüli forgalom összege.

Az adatok forrása: Az uniós kereskedelemre vonatkozóan a forgalmazó vállalatoktól kérdőíven begyűjtött adatok, míg az unión kívüli forgalom tekintetében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vám eljárás keretében begyűjtött adatai állnak rendelkezésre. A villamosenergia-forgalmi adatok adminisztratív adatforrások felhasználásával kerülnek összeállításra. Az adatok statisztikai feldolgozása a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) szakmai irányításával folyik.

Az uniós forgalom adatait a KSH – a vonatkozó rendeleteknek megfelelően – nem teljes körűen gyűjti be. A forgalmazók közel kilenczede (a kis- és közepes vállalkozások döntő többsége) mentesül az adatszolgáltatási kötelezettség alól, de ezáltal mindössze a teljes forgalom mintegy 3–7%-a kerül ki a statisztikai megfigyelés köréből. Az adatszolgáltatás alól (teljesen vagy részlegesen) felmentett, valamint a kötelezettségüknek eleget nem tevő vállalatok adatait a KSH adminisztratív adatforrások és idősorok felhasználásával becsli és pótolja.

A megfigyelés köre: A külkereskedelmi termékforgalom jellemzően rezidens és nem rezidens gazdasági alanyok között bonyolódik. A külkereskedelmi forgalom megfigyelése az ország gazdasági területének határát átlépő termékek számbavételén alapul, azzal a megkötéssel, hogy – az aktív feldolgozás vagy vámfelügyelet melletti feldolgozás miatt szállított áruk kivételével – vámraktárakba külföldről belépő, illetve onnan külföldre szállított termékek nem szerepelnek a statisztikában, a vámbelföld és a vámraktárak közötti forgalom azonban igen.

A megfigyelt ügyletek döntő többsége adásvétel, de a külkereskedelmi termékforgalomba tulajdonosváltással nem járó és/vagy ellenszolgáltatás nélküli esetek is tartoznak. Így az adatok tartalmazzák például a bérfeldolgozásra szállított anyagokat, és a munka elvégzése után visszaszállított késztermékeket (mindkét esetben azok teljes értékén), a pénzügyi lízing ügyleteket (a lízingelt áru kamat és kezelési költségek nélküli piaci értékén) és a térti árukat, valamint néhány speciális termék behozatalát és kivitelét is (pl. vezetéken szállított gáz és elektromos áram).

Nem tartoznak a megfigyelésbe a szolgáltatási ügyletek (pl. javítás, operatív lízing, közvetlen reexport) keretében szállított áruk, az ország területén külföldi közlekedési eszközök részére eladott, illetve hazai közlekedési eszközök részére külföldön vásárolt üzemanyag stb. (Részletes felsorolás „A magyar külkereskedelmi termékforgalmi statisztika módszertana” (KSH, Budapest, 2005) c. kiadványban található.)

Külkereskedelmi termékforgalom értéke behozatal esetében c.i.f.-, kivitel esetében f.o.b.-paritáson kifejezett érték. C.i.f.: a behozott áru piaci értéke a magyar határon, beleértve a szállítással kapcsolatos összes – a magyar határig felmerülő – költséget és a szállítás alatti biztosítást. F.o.b.: a kivitt áru piaci értéke a magyar határon, beleértve az árunak a határig szállításával kapcsolatban felmerülő szállítási és biztosítási költségeket.

A forintban közölt értékek uniós forgalom esetén az adatszolgáltató számviteli politikájában meghatározott banknak a beérkezés vagy kiszállítás napján érvényes napi deviza-középárfolyama alapján állnak elő. Unión kívüli forgalom esetén az átszámítás az áru vámkezelését megelőző hónap utolsó előtti szerdáján jegyzett MNB-devizaárfolyam alapján történik. Az euró és dollár értékek előállításához a forintadatokból, uniós forgalom esetén havi átlagos MNB-árfolyam alapján, unión kívüli forgalom esetén a fenti módszerrel történik.

A külkereskedelmi forgalom egyenlege a kiviteli és a behozatali forgalom értékének különbsége.

Az áruszerkezeti csoportosítás az ENSZ egységes nemzetközi kereskedelmi termékjegyzéke (SITC Rev. 4.) szerint készült.

Az alapadatok begyűjtése az EU-tagállamok számára kötelezően előírt vám- és külkereskedelem-statisztikai osztályozás, a Kombinált nómenklatúra (CN) szerint valósul meg.

Az egyes országcsoportok tartalma. EU-15: Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Egyesült Királyság, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország; új tagállamok: Bulgária, Ciprus, Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Románia, Szlovákia, Szlovénia; EU-28: a két előző csoport együttesen. A további országok besorolása a földrajzi elhelyezkedésük alapján történik.

A kivitel országcsoportonként részletezett adatai rendeltetési országok szerinti, a behozataléi feladási ország szerinti számbavételen alapulnak.

A vállalati jellemzők szerinti külkereskedelmi termékforgalom a kijelölt forgalmazók adatai mellett tartalmazza a küszöb alatti forgalmazók adatait is, részben tartalmazza a vámregisztrációk forgalmát, de nem foglalja magába a villamosenergia-kereskedők által lebonyolított forgalmat, valamint a magánforgalmat. Az áfa- és a vámregisztrációk forgalmát a velük kapcsolatban lévő rezidens vállalatoknak számoljuk el, ha a belföldi partnerről rendelkezünk információval. Az áfaregisztrációknak definíció szerint nincs alkalmazottjuk, ezért a „nem ismert” létszám-kategóriába kerülnek, ha a belföldi kapcsolataikról nincs információnk. A partnerkapcsolatok számításánál a küszöb alatti vállalatok esetében az ún. A60-as összesítő nyilatkozat adatait vettük figyelembe, ezért táblázatban a „nem ismert” kategória azt jelenti, hogy a cég nyilatkozata nem áll rendelkezésünkre. A termékek jellege szerint az import és az export forgalom a TESZOR (Termékek Tevékenység Szerinti Osztályozása) csoportok összevonásával készült. A küszöb alatti vállalatok által forgalmazott termékekről nincs egyedi (vállalati szintű) információnk.

Árindexek. A külkereskedelmi termékforgalom árszintváltozásának mérésére a tényleges piaci árak megfigyelésén alapuló árindexeket számít a KSH. A homogén termékcsoporthoz (élelmiszerek, nyersanyagok, energiahordozók) indexeinek becslése a külkereskedelmi termékforgalmi statisztika keretében begyűjtött mennyiségi és értékadataiból számított egységértékeken alapul. Az árak alakulása szempontjából heterogén termékcsoporthoz (feldolgozott termékek, valamint a gépek és szállítóeszközök) az árszintváltozást vállalati adatközlésből származó, reprezentáns termékek tényleges tranzakciós áraiból számítja a KSH. Az indexek Fisher-formula szerint készülnek, teljes termékforgalmi súlyok felhasználásával.

A volumenindex a forint értékindexből a bázisidőszak és a tárgyidőszak között bekövetkezett forintárszint-változás hatásának kiszűrésével készül, vagyis a volumenindex az értékindex és a megfelelő árindex hányadosa.

Fogalmak:

Cif/fob konverzió: Fuvarparitás miatti konverzió.

Áfaregisztrációk: Nem rezidens vállalkozások, melyek gazdasági tevékenységet folytatnak Magyarország területén.

Bunker üzemanyag:

Export: a szállítóeszközzel rendelkező külföldi vállalatok által Magyarországon vásárolt kereskedelmi célú üzemanyag értéke.

Import: a szállítóeszközzel rendelkező magyar vállalatok által külföldön vásárolt üzemanyag értéke

Módszertani források:

A magyar külkereskedelmi termékforgalmi statisztika módszertana (KSH, Budapest, 2005)

A KSH honlapján közzétett módszertani információk (metaadatok) az alábbi címen érhetők el: http://www.ksh.hu/apps/meta.objektum?p_lang=HU&p_menu_id=110&p_ot_id=100&p_obj_id=QK-T&p_session_id=23550740

A külkereskedelmi termékforgalmi árstatisztika módszertana, Statisztikai Módszertani füzetek 49. (KSH, Budapest, 2007) <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kulkarmodsz.pdf>

Szolgáltatás-külkereskedelem

A szolgáltatás-külkereskedelmi adatok összeállítása a 184/2005/EK, az 555/2012/EU és a 707/2009/EK rendeletek (a fizetési mérleggel, a szolgáltatások nemzetközi kereskedelmével és a közvetlen külföldi befektetésekkel kapcsolatos közösségi statisztikákról) alapján történik.

Az adatok forrása: A KSH adatgyűjtései; a hiányzó adatok pótlása és teljeskörűsítése adminisztratív adatforrások felhasználásával történik.

Szolgáltatások külkereskedelme: Minden olyan magánjogi szerződésen alapuló ügylet, amelynek során egy ország rezidense nem rezidens részére szolgáltatást nyújt (export), illetve nem rezidenstől szolgáltatást vesz igénybe (import).

Szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom értéke: A szolgáltatásoknak a számlán feltüntetett, forgalmi adó nélküli értéke. Amennyiben az ügylet devizában valósul meg, a forintra való átszámítás a teljesítés időpontjában érvényes hivatalos MNB-devizaárfolyam alapján történik.

A szolgáltatások teljesítése: A rezidens és nem rezidens közötti szolgáltatás ügylet lebonyolításának tényleges időpontja, azaz amikor a szolgáltatást nyújtották, illetve igénybe vették. Ez eltérhet a pénzügyi teljesítéstől.

Adatok revidiálása: A jelenleg publikált adatok a 2016. év zárását követően 2017 márciusában revidiálásra kerülnek.

A szolgáltatások az alábbi tevékenység és partnerország szerinti csoportosításban kerülnek megfigyelésre és publikálásra:

Turizmus: Külföldiek magyarországi kiadásai; Magyarok külföldi költései. A nemzetközi előírásokkal összhangban a szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom turizmusadatai nem tartalmazzák a nemzetközi közlekedéssel kapcsolatos bevételeket és kiadásokat, amelyek azonban szerepelnek a „Nemzetközi turisztikai kereslet” c. kiadvány adatai között, ezzel szemben tartalmazzák az illegális szolgáltatásokkal kapcsolatos tételeket is.

Szállítási szolgáltatások módozatonként:

Tengeri szállítás, légi szállítás, vasúti szállítás, közúti szállítás, belvízi szállítás, csővezetékes szállítás és villamosenergia-átvitel, egyéb kiegészítő szállítási szolgáltatások, postai és futárszolgálat

Üzleti szolgáltatások az alábbi csoportok szerint:

Távközlési szolgáltatások, építési-szerelési szolgáltatások, biztosítási szolgáltatások, pénzügyi szolgáltatások, számítástechnikai és információs szolgáltatások, **szellemi tulajdon használatáért kapott/fizetett díjak**, egyéb üzleti szolgáltatások, valamint személyes, kulturális és szórakoztatási szolgáltatások

Kormányzati szolgáltatások

Partnerország. A turizmusban az utazót küldő ország, a külföldre utazó magyar állampolgárok esetében a célország. Szállítási szolgáltatásoknál exportban a számlát fizető, importban a számlát kiállító honossága szerinti ország. Üzleti szolgáltatások esetén az az ország, amelyben a szolgáltatás-külkereskedelmi ügyletben részt vevő külföldi gazdasági szervezetet bejegyezték.

Az egyes országcsoportok tartalma megegyezik a külkereskedelmi termékforgalom esetében megadottal.

A KSH honlapján közzétett módszertani információk (metaadatok) az alábbi címen érhetők el:

http://www.ksh.hu/apps/meta.objektum?p_lang=HU&p_menu_id=110&p_ot_id=100&p_obj_id=QKS&p_session_id=23550740

A szolgáltatás-külkereskedelmi adatok vállalati jellemzők szerinti elemzésének pontos módszertana jelenleg kialakítás alatt áll európai uniós szinten.

Módszertani források

Manual on Statistics of International Trade in Services (2010), Balance of Payments and International Investment Position Manual, 6th edition (IMF, 2009).

Jelmagyarázat:

- .. = Az adat nem ismeretes.
- 0 = A mutató értéke kerekítve zérust ad.

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

info@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6789